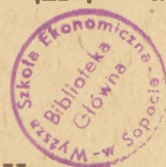

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Warszawa, 1. II. 1952 r. Nr 3 (213) R. IX

TREŚĆ NUMERU:

Przemówienie Prezydenta RP Bolesława Bieruta na posiedzeniu Komisji Konstytucyjnej dnia 23 stycznia 1952 r.

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — projekt uchwalony 23 stycznia 1952 r. przez Komisję Konstytucyjną

Uchwała Komisji Konstytucyjnej w sprawie ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Fr. Grochalski, przewodniczący Prez. Woj. RN w Łodzi: O kadrcze sołtysowskiej woj. łódzkiego

St. Całczyński, członek Komisji Zdrowia Warszawskiej Woj. RN: Służba zdrowia w akcji łączności ze wsią

Redakcja rozmawia z czytelnikami:

Czy wolno krytykować własne prezydium?

Nasi korespondenci piszą:

F. Łagosz, sekretarz Prez. PRN w Wolsztynie: Jakie sprawy omawialiśmy na konferencji przewodniczących i sekretarzy GRN

T. Kowalski, przewodniczący Prez. MRN w Gliwicach: Dopiero kontrola spowodowała wykonanie postanowień narady społecznej

J. Dyczko, p. o. kierownika Ref. Org. Prez. PRN w Szczecinku: Analiza i koordynacja planów pracy wydziałów

J. Malczyk, kierownik Ref. Org. Prez. PRN w Wadowicach: O pracy GRN w Wadowicach

St. Sońska: Atmosfera urzędowa

Notatki z życia rad narodowych

Z działalności rad w ZSRR i krajach demokracji ludowej

Sprawozdania komitetów wykonawczych na sesjach rad

P. Nestorow: Miejscowe organa władzy w Bułgarskiej Republice Ludowej

Przegląd ustawodawstwa

Głosy prasy

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Okólnik Nr 2 Kancelarii Rady Państwa — Instrukcja dla wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych w sprawie działalności komisji finansów, budżetu i planu rad narodowych

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Nr 3 (213)

Warszawa, 1 lutego 1952 r.

Rok IX

PRZEMÓWIENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ BOLESŁAWA BIERUTA NA POSIEDZENIU KOMISJI KONSTYTUCYJNEJ DNIA 23. I. 1952 R.

Zakończyliśmy pierwszy, wstępny etap prac nad projektem nowej Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Obecnie projekt ten wchodzi na tory dyskusji ogólnonarodowej.

Jakie zadania mamy w tym okresie do spełnienia? Są to zadania niezwykle ważne i odpowiedzialne.

Winniśmy jak najczynniej włączyć się do akcji uświadamiania masom pracującym — jak wielką, przełomową, historyczną treść zawiera w sobie projekt nowej Konstytucji, jakie znaczenie ma on dla całego narodu.

Konstytucja jest dokumentem o zasadniczym znaczeniu, ustala bowiem podstawowe zasady ustroju społecznego i państwowego — zasady, którymi kieruje się naród i państwo. Ujmuje ona prawa zasadnicze w formę niezwykle zwartych, ścisłych, nader zwięzłych artykułów Konstytucji. Podstawowym więc zadaniem dyskusji ogólnonarodowej jest spopularyzowanie, wyjaśnienie najszerszym masom olbrzymiej wagi i rewolucyjnej treści politycznej i społecznej, która zawarta jest w każdym artykule projektu Konstytucji i zwłaszcza w całokształcie tego dokumentu.

Czym jest w istocie swej ten projekt Konstytucji, czym winna stać się dla narodu nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej?

Nowa Konstytucja ma być ujętą w formę powszechnego prawa Wielką Kartą zwycięskich osiągnięć i utrwalonych na zawsze zdobyczy społecznych polskiego ludu pracującego, który stał się rzeczywistym gospodarzem swego kraju, jedynym i wolnym twórcą losów narodu, gwarantem jego rosnącej siły, niezawodną ostoją jego wielkiej przyszłości,

W suchych na pozór artykułach projektu Konstytucji zawarty jest w istocie ogólny wynik i bilans wiekowej historii walk klasowych i wyzwoleńczych polskich mas ludowych, którym na przestrzeni ostatnich 70 lat przodowała polska klasa robotnicza — walk długich i ciężkich, ale uwieńczonych zwycięstwem. Od rozpaczliwych walk i buntów chłopskich, od walk najświetlejszych i postępowych ludzi z ciemnotą i reakcją, od Konstytucji 3 maja 1791 r., konstytucji nieurzeczywistnionej, której pamięć mimo to w ciągu półtora wieku naród czcił jako pierwszy wyłom — nikły jeszcze i niepewny — ale podważający tyranie przywilejów magnacko-szlacheckich — ciągnie się poprzez okres międzywojenny i okres okupacji hitlerowskiej, usłana setkami tysięcy ofiar spośród najlepszych, długa, znojna, pełna bohaterstwa i poświęcenia droga walki o wolność, o PRAWA DLA LUDU, o władzę ludu.

Nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanowić będzie dla narodu Wielką Kartę zwycięstwa w tej walce o wyzwolenie narodowe i społeczne, o zrzucenie kajdan obcej niewoli, o zrzucenie kajdan kapitalizmu, o sprawiedliwość społeczną, o socjalizm.

Naszym zadaniem — członków Komisji Konstytucyjnej oraz wszystkich przodujących działaczy i bojowników społecznych — jest uświadomić tę drogę, tę walkę i to zwycięstwo masom pracującym i całemu narodowi w okresie obecnej dyskusji ogólnonarodowej, aby ta Wielka Karta zdobyczy ludu polskiego stała się ich nieodłączną własnością, aby podniosła na wyższy szczebel ich świadomość narodową i społeczną.

Ponieśmy więc projekt Konstytucji w masy, wyjaśnijmy jego wielką, przełomową treść całemu narodowi, aby został przez naród przyjęty jako jego prawo najwyższe — prawo narodu wolnego i zwycięskiego, prawo narodu przekształcającego swe życie i swoją historię w imię pomyślności własnej, w imię pomyślności wszystkich narodów.

Niech nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przyjęta i zatwierdzona przez Naród Polski, stanie się orężem i sztandarem w dalszej naszej walce o całkowite wyzwolenie człowieka, o utrwalenie pokoju, o zwycięstwo Socjalizmu!

Rady narodowe wyrażają wolę ludu pracującego
oraz rozwijają jego inicjatywę twórczą
i aktywność w celu pomnażania sił, dobrobytu
i kultury narodu

KONSTYTUCJA POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Projekt uchwalony dnia 23.I.1952 r. przez Komisję Konstytucyjną

Polska Rzeczpospolita Ludowa jest republiką ludu pracującego.

Polska Rzeczpospolita Ludowa nawiązuje do najszczytniejszych postępowych tradycji Narodu Polskiego i urzeczywistnia idee wyzwolenia polskich mas pracujących.

Polski lud pracujący pod przewodnictwem bohaterskiej klasy robotniczej, opierając się na sojuszu robotniczo-chłopskim walczył dziesiątki lat o wyzwolenie z niewoli narodowej, narzuconej przez pruskich, austriackich i rosyjskich zaborców-kolonizatorów, tak samo jak walczył o zniesienie wyzysku polskich kapitalistów i obszarników.

W okresie okupacji Naród Polski toczył nieustępliwą, bohaterską walkę z krwawym najazdem hitlerowskim. Historyczne zwycięstwo Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich nad faszyzmem wyzwoliło ziemie polskie, umożliwiło polskiemu ludowi pracującemu zdobycie władzy i stworzyło warunki narodowego odrodzenia Polski w nowych, sprawiedliwych granicach. Na wieczne czasy powróciły do Polski Ziemie Odzyskane.

Wcielając w życie wiekopomne wskazania Manifestu z dnia 22 lipca 1944 r. i rozwijając jego zasady programowe, władza ludowa dzięki ofiarnym i twórczym wysiłkom polskiego ludu pracującego, w walce z zaciekłym oporem rozbitków starego ustroju obszarniczo-kapitalistycznego — dokonała wielkich przeobrażeń społecznych. W wyniku rewolucyjnych walk i przemian obalona została władza kapitalistów i obszarników, utrwaliło się państwo demokracji ludowej, kształtuje się i umacnia nowy ustrój społeczny, odpowiadający interesom i dążeniom najszerzych mas ludowych.

Zasady prawne tego ustroju ustanawia Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Podstawę obecnej władzy ludowej w Polsce stanowi sojusz klasy robotniczej z chłopstwem pracującym. W sojuszu tym rola kierownicza należy do klasy robotniczej jako przodującej klasy społeczeństwa, opierającej się na rewolucyjnym dorobku polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego, na historycznych doświadczeniach zwycięskiego budownictwa socjalistycznego w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pierwszym państwie robotników i chłopów.

Wypełniając wolę Narodu Polskiego i zgodnie ze swym powołaniem — Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej uchwała uroczystie niniejszą Konstytucję jako ustawę zasadniczą, którą Naród Polski i wszystkie organy władzy polskiego ludu pracującego kierować się winny w celu:

umacniania państwa ludowego jako podstawowej siły, zapewniającej najpełniejszy rozkwit Narodu Polskiego, jego niepodległość i suwerenność,

przyśpieszania rozwoju politycznego, gospodarczego i kulturalnego Ojczyzny oraz wzrostu jej sił,

pogłębiania uczuć patriotycznych, jedności i zwartości Narodu Polskiego w walce o dalsze polepszenie stosunków społecznych, o całkowite zniesienie wyzysku człowieka przez człowieka, o urzeczywistnienie wielkich idei socjalizmu,

zacieśniania przyjaźni i współpracy między narodami, opartych na sojuszu i braterstwie, które łączą dziś Naród Polski z miłującymi pokój narodami świata w dążeniu do wspólnego celu: uniemożliwienia agresji i utrwalenia pokoju światowego.

ROZDZIAŁ 1.

USTRÓJ POLITYCZNY

Art. 1.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa jest państwem demokracji ludowej.

2. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej władza należy do ludu pracującego miast i wsi.

Art. 2.

1. Lud pracujący sprawuje władzę państwową przez swych przedstawicieli, wybieranych do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i do rad narodowych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

2. Przedstawiciele ludu w Sejmie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i w radach narodowych są odpowiedzialni przed swymi wyborcami i mogą być przez nich odwoływani.

Art. 3.

Polska Rzeczpospolita Ludowa:

1) stoi na straży zdobyczy polskiego ludu pracującego miast i wsi, zabezpiecza jego władzę i wolność przed siłami wrogimi ludowi,

2) zapewnia rozwój i nieustanny wzrost sił wytwórczych kraju przez jego uprzemysłowienie, przez likwidację zacofania gospodarczego, technicznego i kulturalnego,

3) organizuje gospodarkę planową, opierając się na przedsiębiorstwach, stanowiących własność społeczną,

4) ogranicza, wypiera i likwiduje klasy społeczne, żyjące z wyzysku robotników i chłopów,

5) zabezpiecza stały wzrost dobrobytu, zdrowotności i poziomu kulturalnego mas ludowych,

6) zapewnia wszechstronny rozwój kultury narodowej.

Art. 4.

1. Prawa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej są wyrazem interesów i woli ludu pracującego.

2. Ścisłe przestrzeganie praw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest podstawowym obowiązkiem każdego organu państwa i każdego obywatela.

3. Wszystkie organy władzy i administracji państwowej działają na podstawie przepisów prawa.

Art. 5.

Wszystkie organy władzy i administracji państwowej opierają się w swej działalności na świadomym, czynnym współdziałaniu najszerszych mas ludowych i obowiązane są:

1) zdawać narodowi sprawę ze swej działalności,

2) uważnie rozpatrywać i uwzględniać słuszne wnioski, zażalenia i życzenia obywateli w myśl obowiązujących ustaw,

3) wyjaśniać masom pracującym zasadnicze cele i wytyczne polityki władzy ludowej w poszczególnych dziedzinach działalności państwowej, gospodarczej i kulturalnej.

Art. 6.

Siły zbrojne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stoją na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego, jego bezpieczeństwa i pokoju.

ROZDZIAŁ 2.

USTRÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

Art. 7.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa, opierając się na uspołecznionych środkach produkcji, wymiany, komunikacji i kredytu, rozwija życie gospodarcze i kulturalne kraju na podstawie narodowego planu gospodarczego, w szczególności przez rozbudowę państwowego przemysłu socjalistycznego, rozstrzygającego czynnika w przekształcaniu stosunków społeczno-gospodarczych.

2. Państwo posiada monopol handlu zagranicznego.

3. Zasadniczym celem planowej polityki gospodarczej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest stały rozwój sił wytwórczych kraju, nieustanne podnoszenie poziomu życiowego mas pracujących, umacnianie siły, obronności i niezależności Ojczyzny.

Art. 8.

Mienie ogólnonarodowe: złoża mineralne, wody, lasy państwowe, kopalnie, drogi, transport kolejowy, wodny i powietrzny, środki łączności, banki, państwowe zakłady przemysłowe, państwowe gospodarstwa rolne i państwowe ośrodki maszynowe, państwowe przedsiębiorstwa handlowe, przedsiębiorstwa i urzędy komunalne — podlega szczególnej trosce i opiece państwa oraz wszystkich obywateli.

Art. 9.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa planowo wzmacnia spójnię gospodarczą między miastem i wsią na podstawie braterskiej współpracy robotników i chłopów.

2. W tym celu Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia nieustanny wzrost produkcji przemysłu państwowego, służącej wszechstronnemu zaspokajaniu potrzeb wytwórczych i konsumcyjnych ludności wiejskiej, jednocześnie

planowo wpływając na stały wzrost towarowej produkcji rolniczej, która zaopatruje przemysł w surowce, a ludność miejską w żywność.

Art. 10.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa otacza opieką indywidualne gospodarstwa rolne pracujących chłopów i udziela im pomocy — w celu ochrony przed wyzyskiem kapitalistycznym, zwiększenia produkcji, podwyższenia poziomu rolniczo-technicznego oraz podniesienia ich dobrobytu.

2. Polska Rzeczpospolita Ludowa udziela szczególnego poparcia i wszechstronnej pomocy powstającym na zasadzie dobrowolności rolniczym spółdzielniom produkcyjnym — jako formom gospodarki zespolowej. Dzięki zastosowaniu metod najbardziej wydajnej wspólnej uprawy i mechanizacji pracy gospodarka zespolowa umożliwiła pracującym chłopom osiągnięcie przełomu w produkcji i jest środkiem do całkowitego usunięcia wyzysku na wsi oraz do szybkiego i znacznego podniesienia jej dobrobytu i kultury.

3. Głównymi formami poparcia i pomocy państwa dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych są: państwowe ośrodki maszynowe, dające możliwość stosowania nowoczesnej techniki, oraz tanie kredyty państwowe.

Art. 11.

Polska Rzeczpospolita Ludowa popiera rozwój różnych form ruchu spółdzielczego w mieście i na wsi oraz udziela mu wszechstronnej pomocy w wypełnianiu jego zadań, a własności spółdzielczej jako własności społecznej zapewnia szczególną opiekę i ochronę.

Art. 12.

Polska Rzeczpospolita Ludowa uznaje i ochrania na podstawie obowiązujących ustaw indywidualną własność i prawo dziedziczenia ziemi, budynków i innych środków produkcji chłopów, ziemieślników i chałupników.

Art. 13.

Polska Rzeczpospolita Ludowa poręcza całkowitą ochronę oraz prawo dziedziczenia własności osobistej obywateli.

Art. 14.

1. Praca jest prawem, obowiązkiem i sprawą honoru każdego obywatela. Pracą swoją, przestrzeganiem dyscypliny pracy, współzawodnictwem pracy i doskonaleniem jej metod lud pracujący miast i wsi wzmacnia siłę i potęgę Ojczyzny, podnosi dobrobyt narodu i przyspiesza całkowite urzeczywistnienie ustroju socjalistycznego.

2. Przdownicy pracy otoczeni są powszechnym szacunkiem narodu.

3. Polska Rzeczpospolita Ludowa coraz pełniej wprowadza w życie zasadę: „od każdego według jego zdolności, każdemu według jego pracy“.

ROZDZIAŁ 3.

NACZELNE ORGANY WŁADZY PAŃSTWOWEJ

Art. 15.

1. Najwyższym organem władzy państwowej jest Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Sejm jako najwyższy wyraziciel woli ludu pracującego miast i wsi urzeczywistnia suwerenne prawa narodu.

3. Sejm uchwała ustawy oraz sprawuje kontrolę nad działalnością innych organów władzy i administracji państwowej.

Art. 16.

1. Posłów na Sejm wybierają obywatele według okręgów wyborczych w stosunku: jeden poseł na 60.000 mieszkańców.

2. Ważność wyboru posła stwierdza Sejm.

3. Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej ani aresztowany bez zgody Sejmu, a w okresie kiedy Sejm nie obraduje — bez zgody Rady Państwa.

Art. 17.

1. Sejm obraduje na sesjach. Sesje Sejmu zwołuje Rada Państwa co najmniej dwa razy do roku. Rada Państwa obowiązana jest zwołać sesję również na pisemny wniosek jednej trzeciej ogólnej liczby posłów.

2. Pierwsza sesja nowoobranego Sejmu powinna być zwołana w ciągu miesiąca od dnia wyborów.

Art. 18.

1. Sejm wybiera ze swego grona Marszałka, wicemarszałków i komisje.

2. Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek kieruje obradami i czuwa nad tokiem prac Sejmu.

3. Obrady Sejmu są jawne. Sejm może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro państwa.

4. Porządek prac Sejmu, rodzaj i liczbę komisji określa regulamin, uchwalony przez Sejm.

Art. 19.

1. Sejm uchwała narodowe plany gospodarcze na okresy kilkuletnie.

2. Sejm uchwała corocznie budżet państwa.

Art. 20.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Radzie Państwa, Rządowi i posłom.
2. Ustawy, uchwalone przez Sejm, podpisują Przewodniczący Rady Państwa i jej Sekretarz. Ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw zarządza Przewodniczący Rady Państwa.

Art. 21.

Sejm może wyłonić komisję dla zbadania określonej sprawy. Uprawnienia i tryb działania komisji ustala Sejm.

Art. 22.

Prezes Rady Ministrów lub poszczególni ministrowie obowiązani są do udzielenia w ciągu siedmiu dni odpowiedzi na interpelację posła.

Art. 23.

1. Sejm jest wybierany na okres lat czterech.
2. Postanowienie o zarządzeniu wyborów do Sejmu uchwała Rada Państwa nie później niż na miesiąc przed upływem kadencji Sejmu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy, przypadający w ciągu dwóch miesięcy po upływie kadencji Sejmu.

Art. 24.

1. Sejm wybiera na pierwszym posiedzeniu Radę Państwa w składzie:
Przewodniczący Rady Państwa,
dwaj zastępcy Przewodniczącego,
Sekretarz Rady Państwa,
jedenastu członków.
2. Marszałek i wicemarszałkowie mogą być wybrani do Rady Państwa jako zastępcy Przewodniczącego lub członkowie.
3. Po upływie kadencji Sejmu Rada Państwa działa aż do wyboru Rady Państwa przez nowoobraną Sejm.

Art. 25.

1. Do zakresu działania Rady Państwa należy:
- 1) zarządzanie wyborów do Sejmu,
  - 2) zwoływanie sesji Sejmu,
  - 3) wykonywanie inicjatywy ustawodawczej,
  - 4) ustalanie powszechnie obowiązującej układni ustaw,
  - 5) wydawanie dekretów z mocą ustawy,
  - 6) mianowanie i odwoływanie pełnomocnych przedstawicieli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w innych państwach,
  - 7) przyjmowanie listów uwierzytelniających i odwołujących akredytowanych przy Radzie Państwa przedstawicieli dyplomatycznych innych państw,

- 8) ratyfikacja i wypowiedanie umów międzynarodowych,
  - 9) obsadzanie stanowisk cywilnych i wojskowych, przewidzianych ustawami,
  - 10) nadawanie orderów, odznaczeń i tytułów honorowych,
  - 11) stosowanie prawa łaski,
  - 12) wykonywanie innych funkcji, przewidzianych dla Rady Państwa w Konstytucji lub przekazanych jej przez osobne ustawy.
2. Rada Państwa podlega w całej swojej działalności Sejmowi.
  3. Rada Państwa działa na zasadzie kolegalności.
  4. Radę Państwa reprezentuje Przewodniczący lub jego zastępca.

Art. 26.

1. W okresach między sesjami Sejmu Rada Państwa wydaje dekrety z mocą ustawy. Rada Państwa przedstawia dekrety Sejmowi na najbliższej sesji do zatwierdzenia.
2. Dekrety, wydane przez Radę Państwa, podpisują Przewodniczący Rady Państwa i jej Sekretarz. Ogłoszenie dekretu w Dzienniku Ustaw zarządza Przewodniczący Rady Państwa.

Art. 27.

Rada Państwa sprawuje zwierzchni nadzór nad terenowymi radami narodowymi. Szczegółowe uprawnienia Rady Państwa w tej dziedzinie określa ustawa.

Art. 28.

1. Postanowienie o stanie wojny może być powzięte jedynie w razie dokonania zbrojnego napadu na Polską Rzeczpospolitą Ludową albo gdy z umów między państwowych wynika konieczność wspólnej obrony przeciwko agresji. Postanowienie takie uchwała Sejm, a gdy Sejm nie obraduje — Rada Państwa.
2. Rada Państwa może wprowadzić stan wojenny na części lub na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jeżeli wymaga tego wzgląd na obronność lub bezpieczeństwo państwa. Z tych samych powodów Rada Państwa może ogłosić częściową lub powszechną mobilizację.

ROZDZIAŁ 4.

NACZELNE ORGANY ADMINISTRACJI
PAŃSTWOWEJ

Art. 29.

1. Sejm powołuje i odwołuje Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Radę Ministrów lub poszczególnych jej członków.

2. W okresach między sesjami Sejmu Rada Państwa na wniosek Prezesa Rady Ministrów powołuje i odwołuje członków Rady Ministrów. Rada Państwa przedstawia swoją uchwałę Sejmowi na najbliższej sesji do zatwierdzenia.

Art. 30.

1. Rada Ministrów jest naczelnym wykonawczym i zarządzającym organem władzy państwowej.

2. Rada Ministrów odpowiada i zdaje sprawę ze swojej działalności przed Sejmem, a gdy Sejm nie obraduje — przed Radą Państwa.

Art. 31.

W skład Rady Ministrów wchodzi:

Prezes Rady Ministrów jako jej przewodniczący,

wiceprezesa Rady Ministrów,
ministrowie,

przewodniczący określonych w ustawie komisji i komitetów, sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej.

Art. 32.

Rada Ministrów:

1) koordynuje działalność ministerstw i innych podległych sobie organów oraz nadaje kierunek ich pracy,

2) uchwała corocznie i przedstawia Sejmowi projekt budżetu państwa, uchwała i przedstawia Sejmowi projekt narodowego planu gospodarczego na okres kilkuletni,

3) uchwała roczne narodowe plany gospodarcze,

4) zapewnia wykonanie ustaw,

5) czuwa nad wykonaniem budżetu i narodowego planu gospodarczego,

6) zapewnia ochronę porządku publicznego, interesów państwa i praw obywateli,

7) na podstawie ustaw i w celu ich wykonania wydaje rozporządzenia, podejmuje uchwały oraz czuwa nad ich wykonaniem,

8) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami,

9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju i organizacji sił zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz określa corocznie kontyngent obywateli, powoływanych do czynnej służby wojskowej,

10) kieruje pracą prezydiów rad narodowych.

Art. 33.

1. Ministrowie kierują określonymi działaniami administracji państwowej. Zakres działania ministrów określają ustawy.

2. Ministrowie wydają na podstawie ustaw i w celu ich wykonania rozporządzenia i zarządzenia.

3. Rada Ministrów może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie, wydane przez ministra.

ROZDZIAŁ 5.

TERENOWE ORGANY WŁADZY PAŃSTWOWEJ

Art. 34.

1. Organami władzy państwowej w gminach, miastach, dzielnicach większych miast, powiatach i województwach są rady narodowe.

2. Rady narodowe wybierane są przez ludność na okres lat trzech.

Art. 35.

Rady narodowe wyrażają wolę ludu pracującego oraz rozwijają jego inicjatywę twórczą i aktywność w celu pomnażania sił, dobrobytu i kultury narodu.

Art. 36.

Rady narodowe umacniają więź władzy państwowej z ludem pracującym miast i wsi, przyciągając coraz szersze rzesze ludzi pracy do udziału w rządzeniu państwem.

Art. 37.

Rady narodowe kierują w swoim zakresie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną, wiążąc potrzeby terenu z zadaniami ogólnopaństwowymi.

Art. 38.

Rady narodowe troszczą się stale o codzienne potrzeby i interesy ludności, zwalczają wszelkie przejawy samowoli i biurokratycznego stosunku do obywatela, sprawują i rozwijają kontrolę społeczną działalności urzędów, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji.

Art. 39.

Rady narodowe dbają o utrzymanie porządku publicznego i czuwają nad przestrzeganiem praworządności ludowej, ochraniają własność społeczną, zabezpieczają prawa obywateli, współdziałają w umacnianiu obronności państwa.

Art. 40.

Rady narodowe wykorzystują wszelkie zasoby i możliwości terenu dla jego wszechstronnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego, dla coraz lepszego zaspokajania potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia i usług oraz dla rozbudowy instytucji i urządzeń komunalnych, oświa-

towych, kulturalnych, sanitarnych i sportowych.

Art. 41.

Rady narodowe uchwalają terenowe plany gospodarcze oraz budżety terenowe.

Art. 42.

1. Rady narodowe obradują na sesjach.
2. Organami wykonawczymi i zarządzającymi rad narodowych są wybierane przez nie prezydium.
3. Prezydium rady narodowej podlega radzie narodowej, która je wybrała, oraz prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

Art. 43.

Rady narodowe powołują komisje dla poszczególnych dziedzin swojej działalności. Komisje rad narodowych utrzymują stałą i ścisłą więź z ludnością, mobilizują ją do współdziałania w realizacji zadań rady, wykonują z ramienia rady kontrolę społeczną oraz występują z inicjatywą wobec rady i jej organów.

Art. 44.

1. Rada narodowa uchyla uchwałę rady niższego stopnia lub jej prezydium, jeżeli uchwała jest sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadniczą linią polityki państwa.

2. Prezydium rady narodowej może zawieść wykonanie uchwały rady narodowej niższego stopnia i przedstawić sprawę do rozstrzygnięcia na najbliższym posiedzeniu swojej rady narodowej.

Art. 45.

Szczegółowy skład oraz zakres i tryb działalności rad narodowych i ich organów określa ustawa.

ROZDZIAŁ 6.

SĄD I PROKURATURA

Art. 46.

1. Wymiar sprawiedliwości w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej sprawują: Sąd Najwyższy, sądy wojewódzkie i sądy powiatowe.

2. Sądy szczególne mogą być tworzone tylko na podstawie ustawy.

3. Ustrój, właściwość oraz postępowanie sądów określają ustawy.

Art. 47.

Sądy wydają wyroki w imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 48.

Sądy stoją na straży ustroju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, ochraniają zdobycze polskiego ludu pracującego, strzegą praworządności ludowej, własności społecznej i praw obywateli, karzą przestępców.

Art. 49.

Rozpoznawanie spraw w sądach i orzekanie odbywa się z udziałem ławników ludowych z wyjątkiem przypadków, określonych w ustawie.

Art. 50.

1. Sędziowie i ławnicy ludowi są wybierani.
2. Sąd Najwyższy lub poszczególnych jego członków wybiera Rada Państwa na okres lat pięciu.
3. Tryb wyboru oraz kadencję sędziów i ławników sądów wojewódzkich i powiatowych określa ustawa.
4. Tryb powoływania sędziów sądów szczególnych określa ustawa.

Art. 51.

1. Sąd Najwyższy jest naczelnym organem sądowym i sprawuje nadzór nad działalnością wszystkich innych sądów.
2. Zakres i tryb wykonywania nadzoru przez Sąd Najwyższy określa ustawa.

Art. 52.

Sędziowie są niezawisli i podlegają tylko ustawom.

Art. 53.

1. Rozpoznawanie spraw przed wszystkimi sądami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej odbywa się jawnie. Ustawa może określić wyjątki od tej zasady.
2. Oskarżonemu poręcza się prawo do obrony z wyboru lub z urzędu.

Art. 54.

1. Prokurator Generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej strzeże praworządności ludowej, czuwa nad ochroną mienia społecznego, zabezpiecza poszanowanie praw obywateli.
2. Prokurator Generalny czuwa w szczególności nad ściganiem przestępstw, godzących w ustrój, bezpieczeństwo i niezawisłość Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
3. Zakres i tryb działania Prokuratora Generalnego określa ustawa.

Art. 55.

1. Prokuratora Generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powołuje i odwołuje Rada Państwa.

2. Tryb powoływania i odwoływania prokuratorów podległych Prokuratorowi Generalnemu jak również zasady organizacji i postępowania organów prokuratury określa ustawa.

3. Prokurator Generalny zdaje sprawę Radzie Państwa z działalności prokuratury.

Art. 56.

Organy prokuratury podlegają Prokuratorowi Generalnemu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i w sprawowaniu swych funkcji są niezależne od organów terenowych.

ROZDZIAŁ 7.

PODSTAWOWE PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELI

Art. 57.

Polska Rzeczpospolita Ludowa, utrwalając i pomnażając zdobycze ludu pracującego, umacnia i rozszerza prawa i wolności obywateli.

Art. 58.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do pracy, tj. prawo do zatrudnienia za wynagrodzeniem według ilości i jakości pracy.

2. Prawo do pracy zapewniają: społeczna własność podstawowych środków produkcji, rozwój wolnego od wyzysku społeczno-społdzielczego ustroju na wsi, planowy wzrost sił wytwórczych, usunięcie źródeł kryzysów ekonomicznych, likwidacja bezrobocia.

Art. 59.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do wypoczynku.

2. Prawo do wypoczynku zapewniają robotnikom i pracownikom umysłowym: ustawowe skrócenie czasu pracy, coroczne płatne urlopy.

3. Organizacja wczasów, rozwój turystyki, uzdrowisk, urządzeń sportowych, domów kultury, klubów, świetlic, parków i innych urządzeń wypoczynkowych stwarzają możliwości zdrowego i kulturalnego wypoczynku dla coraz szerszych rzesz ludu pracującego miast i wsi.

Art. 60.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do ochrony zdrowia oraz do pomocy w razie choroby lub niezdolności do pracy.

2. Coraz szerszemu urzeczywistnieniu tego prawa służą:

1) rozwój ubezpieczenia społecznego robotników i pracowników umysłowych na wypadek

choroby, starości i niezdolności do pracy oraz rozbudowa różnych form pomocy społecznej,

2) rozwój organizowanej przez państwo ochrony zdrowia ludności, rozbudowa urządzeń sanitarnych i podnoszenie stanu zdrowotnego miast i wsi, szeroka akcja zapobiegania chorobom i ich zwalczania, coraz szersze udostępnianie bezpłatnej pomocy lekarskiej, rozbudowa szpitali, sanatoriów, ambulatoriów, wiejskich ośrodków zdrowia, opieka nad inwalidami.

Art. 61.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do nauki.

2. Prawo do nauki zapewniają w coraz szerszym zakresie:

1) powszechne, bezpłatne i obowiązkowe szkoły podstawowe oraz likwidacja analfabetyzmu,

2) stała rozbudowa szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zawodowego oraz szkolnictwa wyższego,

3) pomoc państwa w podnoszeniu kwalifikacji obywateli, zatrudnionych w zakładach przemysłowych i innych ośrodkach pracy w mieście i na wsi,

4) system stypendiów państwowych, rozbudowa burs, internatów i domów akademickich oraz innych form pomocy materialnej dla dzieci robotników, pracujących chłopów i inteligencji.

Art. 62.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do korzystania ze zdobyczy kultury i do twórczego udziału w rozwoju kultury narodowej.

2. Prawo to zapewniają coraz szerzej: rozwój i udostępnienie ludowi pracującemu miast i wsi wydawnictw książkowych i prasy, radia, kin, teatrów, muzeów i wystaw, domów kultury, klubów, świetlic, wszechstronne popieranie i pobudzanie twórczości kulturalnej mas ludowych i rozwoju talentów twórczych.

Art. 63.

Polska Rzeczpospolita Ludowa dba o wszechstronny rozwój nauki, opartej na dorobku przodującej myśli ludzkiej i postępowej myśli polskiej — nauki w służbie narodu.

Art. 64.

Polska Rzeczpospolita Ludowa troszczy się o rozwój literatury i sztuki, wyrażających potrzeby i dążenia narodu, odnawiających najlepszym postępowym tradycjom twórczości polskiej.

Art. 65.

Polska Rzeczpospolita Ludowa szczególnie opieką otacza inteligencję twórczą — pracowni-

ków nauki, oświaty, literatury i sztuki oraz pionierów postępu technicznego, racjonalizatorów i wynalazców.

Art. 66.

1. Kobieta w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ma równe z mężczyzną prawa we wszystkich dziedzinach życia państwowego, politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

2. Gwarancję równouprawnienia kobiety stanowią:

1) równe z mężczyzną prawo do pracy i wynagrodzenia według zasady „równa płaca za równą pracę“, prawo do wypoczynku, do ubezpieczenia społecznego, do nauki, do godności i odznaczeń, do zajmowania stanowisk publicznych,

2) opieka nad matką i dzieckiem, ochrona kobiety ciężarnej, płatny urlop w okresie przed porodem i po porodzie, rozbudowa sieci zakładów położniczych, żłobków i przedszkoli, rozwój sieci zakładów usługowych i żywienia zbiorowego.

Art. 67.

Małżeństwo i rodzina znajdują się pod opieką i ochroną Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 68.

Polska Rzeczpospolita Ludowa otacza szczególnie troskliwą opieką wychowanie młodzieży i zapewnia jej najszersze możliwości rozwoju.

Art. 69.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej niezależnie od narodowości, rasy i wyznania mają równe prawa we wszystkich dziedzinach życia państwowego, politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Naruszenie tej zasady przez jakiegokolwiek bezpośrednie lub pośrednie uprzywilejowanie albo ograniczenie w prawach ze względu na narodowość, rasę czy wyznanie podlega karze.

2. Szerzenie nienawiści lub pogardy, wywoływanie waśni albo poniżanie człowieka ze względu na różnice narodowości, rasy czy wyznania, jest zakazane.

Art. 70.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność sumienia i wyznania. Kościół i inne związki wyznaniowe mogą swobodnie wypełniać swoje funkcje religijne. Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych. Nie wolno też nikogo zmuszać do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych.

2. Kościół jest oddzielony od państwa. Zasady stosunku państwa do kościoła oraz sytua-

cję prawną i majątkową związków wyznaniowych określają ustawy.

3. Nadużywanie wolności sumienia i wyznania dla celów godzących w interesy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest karane.

Art. 71.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność słowa, druku, zgromadzeń i wieców, pochodów i manifestacji.

2. Urzeczywistnieniu tej wolności służy oddanie do użytku ludu pracującego i jego organizacji drukarni, zasobów papieru, gmachów publicznych i sal, środków łączności, radia oraz innych niezbędnych środków materialnych.

Art. 72.

1. W celu rozwoju aktywności politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturalnej ludu pracującego miast i wsi Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom prawo zrzeszania się.

2. Organizacje polityczne, związki zawodowe, zrzeszenia pracujących chłopów, zrzeszenia spółdzielcze, organizacje młodzieżowe, kobiece, sportowe i obronne, stowarzyszenia kulturalne, techniczne i naukowe, jak również inne organizacje społeczne ludu pracującego — skupiają obywateli dla czynnego udziału w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

3. Tworzenie zrzeszeń i udział w zrzeszeniach, których cel lub działalność godzą w ustroj polityczny i społeczny albo w porządek prawny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jest zakazane.

Art. 73.

1. Obywatele mają prawo zwracania się do wszystkich organów państwa ze skargami i zażaleniami.

2. Skargi i zażalenia obywateli powinny być rozpatrywane i załatwiane szybko i sprawiedliwie. Winni przewlekania albo przejawiający bezduszny i biurokratyczny stosunek do skarg i zażaleń obywateli pociągani będą do odpowiedzialności.

Art. 74.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom nietykalność osobistą. Pozbawienie obywatela wolności może nastąpić tylko w wypadkach, określonych ustawą. Zatrzymany powinien być zwolniony, jeżeli w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania nie doręczono mu postanowienia sądu lub prokuratora o aresztowaniu.

2. Ustawa ochrania nienaruszalność mieszkań i tajemnicę korespondencji. Przeprowadzenie rewizji domowej dopuszczalne jest jedynie w wypadkach, określonych ustawą.

3. Przepadek mienia może nastąpić jedynie w przypadkach, przewidzianych ustawą, na podstawie prawomocnego wyroku sądowego.

Art. 75.

Polska Rzeczpospolita Ludowa udziela azylu obywatelom państw obcych, prześladowanym za obronę interesów mas pracujących, walkę o postęp społeczny, działalność w obronie pokoju, walkę narodowo-wyzwoleńczą lub działalność naukową.

Art. 76.

Obywatel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest obowiązany przestrzegać przepisów Konstytucji i ustaw oraz socjalistycznej dyscypliny pracy, szanować zasady współzycia społecznego, wypełniać sumiennie obowiązki wobec państwa.

Art. 77.

1. Każdy obywatel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej obowiązany jest strzec własności społecznej i umacniać ją jako niewzruszoną podstawę rozwoju państwa, źródło bogactwa i siły Ojczyzny.

2. Osoby, które dokonują sabotażu lub dywersji gospodarczej albo w inny sposób dopuszczają się zamachów na własność społeczną, karane są z całą surowością prawa.

Art. 78.

1. Obrona Ojczyzny jest najświętszym obowiązkiem każdego obywatela.

2. Służba wojskowa jest zaszczytnym obowiązkiem patriotycznym obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 79.

1. Czujność wobec wrogów narodu oraz pilne strzeżenie tajemnicy państwowej jest obowiązkiem każdego obywatela Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Zdrada Ojczyzny: szpiegostwo, osłabianie sił zbrojnych, przejście na stronę wroga — karana jest z całą surowością prawa jako najcięższa zbrodnia.

ROZDZIAŁ 8.

ZASADY PRAWA WYBORCZEGO

Art. 80.

Wybory do Sejmu oraz do rad narodowych są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 81.

Prawo wybierania ma każdy obywatel, który ukończył lat 18, bez względu na płeć, przynależność narodową i rasową, wyznanie, wykształcenie, czas zamieszkiwania, pochodzenie społeczne, zawód i stan majątkowy.

Art. 82.

Każdy obywatel może być wybrany do rady narodowej po ukończeniu lat 18, do Sejmu zaś — po ukończeniu lat 21.

Art. 83.

Kobiety mają wszystkie prawa wyborcze na równi z mężczyznami.

Art. 84.

Wojskowi mają wszystkie prawa wyborcze na równi z osobami cywilnymi.

Art. 85.

Prawa wyborcze nie przysługują osobom chorym umysłowo oraz osobom, które orzeczeniem sądowym zostały pozbawione praw publicznych.

Art. 86.

Kandydatów na posłów i członków rad narodowych zgłaszają organizacje polityczne i społeczne, zrzeszające obywateli w miastach i wsiach.

Art. 87.

Posel i członek rady narodowej powinni zdać sprawę wyborcom ze swojej pracy i z działalności organu, do którego zostali wybrani.

Art. 88.

Sposób zgłaszania kandydatur i przeprowadzania wyborów oraz tryb odwoływania posłów i członków rad narodowych określa ustawa.

ROZDZIAŁ 9.

HERB, BARWY I STOLICA POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Art. 89.

1. Herbem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest wizerunek orła białego w czerwonym polu.

2. Barwami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej są kolory biały i czerwony.

3. Szczegóły określa ustawa.

Art. 90.

Stolicą Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest miasto bohaterskich tradycji Narodu Polskiego — Warszawa.

ROZDZIAŁ 10.

ZMIANA KONSTYTUCJI

Art. 91.

Zmiana Konstytucji może nastąpić tylko w drodze ustawy, uchwalonej przez Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej większością co najmniej dwu trzecich głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów,

UCHWAŁA

Komisji Konstytucyjnej

w sprawie ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Sejm Ustawodawczy, powołując Komisję Konstytucyjną, postanowił w najszerszym zakresie zapewnić udział w dyskusji nad projektem Konstytucji ludowi pracującemu miast i wsi, wszystkim obywatelom, całemu Narodowi.

Projekt Konstytucji, to projekt ustawy zasadniczej naszego państwa demokracji ludowej, państwa, w którym cała władza należy do ludu pracującego miast i wsi. Konstytucja mieć będzie ogromne znaczenie dla dalszego umocnienia i rozwoju osiągnięć narodu polskiego, budującego socjalizm, — dla dalszego zespolenia naszego narodu, — dla utrwalenia niepodległości i suwerenności naszego państwa ludowego i zwiększenia jego wkładu w dzieło utrwalenia pokoju na całym świecie. Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej niewątpliwie stanie się przedmiotem najżywszego, bezpośredniego zainteresowania najszerszych mas ludowych, które wiedzą, że są gospodarzami w swoim kraju, — że to one kształtują oblicze swojego państwa, — że na nich spoczywa odpowiedzialność za dalszy rozwój narodu, za ustanowienie form państwowych oraz praw i obowiązków obywatelskich najlepiej zabezpieczających wolność, siłę i rozkwit Ojczyzny.

Komisja Konstytucyjna wzywa do najszerszego udziału w dyskusji nad projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i zwraca się do obywateli o zgłaszanie wniosków, poprawek i uwag do tego projektu.

Komisja Konstytucyjna zgodnie z Ustawą Konstytucyjną z dnia 26 maja 1951 r. i w celu zapewnienia najdogodniejszych warunków dla przeprowadzenia szerokiej, ogólnonarodowej dyskusji, a w szczególności dla zgłaszania przez obywateli wniosków, poprawek i uwag, uchwała, co następuje:

1. Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ogłoszony będzie w dniu 27 stycznia 1952 r.

2. Dyskusja ogólnonarodowa nad ogłoszonym projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej trwać będzie od dnia ogłoszenia projektu do dnia 6 kwietnia 1952 r.

3. Wnioski, poprawki i uwagi do projektu Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogą być zgłaszane przez obywateli w ciągu całego okresu trwania dyskusji ogólnonarodowej nad projektem:

a) bezpośrednio do Komisji Konstytucyjnej (adres: Warszawa, Sejm Ustawodawczy, ul. Wiejska),

b) do prezydiów rad narodowych gminnych, dzielnicowych, miejskich, powiatowych, wojewódzkich, lub

c) do redakcji dzienników i czasopism oraz do „Polskiego Radia“.

4. Prezydium rad narodowych, redakcje dzienników i czasopism oraz „Polskie Radio“ przesyłać będą otrzymywane od obywateli wnioski, poprawki i uwagi do Komisji Konstytucyjnej, która je rozpatrzy w dalszym toku swoich prac.

*

Komisja Konstytucyjna wyraża głębokie przekonanie, że najszerszy udział mas pracujących w ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyczyni się do wszechstronnego omówienia i przyswojenia sobie przez miliony obywateli zasad nowej Konstytucji, która będzie wyrazem woli narodu i prawem najwyższym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Redakcja „Rady Narodowej“ wzywa działaczy rad narodowych, korespondentów i czytelników do wzięcia żywego udziału w ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Wnioski i uwagi nadsyłajcie pod adresem Redakcji „Rady Narodowej“ — Warszawa, Al. Stalina 3.

FR. GROCHALSKI

przewodniczący Erez. Woj. R.N.
w Łodzi

O kadrze sołtysowskiej woj. łódzkiego

Akcja skupu ziemiopłodów ze zbiorów 1951 r. w woj. łódzkim dała poważne wyniki. Województwo dostarczyło krajowi poważnej masy towarowej ziemniaków jadalnych i przemysłowych, a w dostawach zbożowych kroczy w czołówce województw w kraju. Do 10.I.52 r. wszystkie powiaty województwa zwolniono od miarek i odsypów, a 6 powiatów osiągnęło ponad 100% wykonania zobowiązań.

Było to możliwe dzięki ofiarnej pracy tysięcy ludzi z aparatu partyjnego i rad narodowych oraz instytucji gospodarczych. Na wyniki zasadniczy wpływ miała praca ofiarnych i bojowych agitatorów-robotników z naszych fabryk, a także postawa przodujących mało i średniorolnych chłopów, którzy wypełniwszy obowiązek osobisty szli agitować innych. W akcji wyrosły i ubojowały się nowe kadry aktywu terenowego. Umocniła się pozycja rad narodowych i ich organów.

Na tle osiągnięć zarysowały się jednak również wyraźnie i braki, niedociągnięcia lub błędy pracy aparatu państwowego w województwie łódzkim, których przewyciężeniem musimy się obecnie zająć.

Jednym z ostro rysujących się problemów, którym rady narodowe muszą się zająć, jest sprawa kadry sołtysowskiej.

W czasie realizacji planowego skupu ziemiopłodów i zobowiązań finansowych wsi w całej jaskrawości ukazała się prawda, że o powodzeniu naszych poczynań decydują kadry, ich stosunek do Polski Ludowej, ich stosunek do pracy. Można dziś z całą stanowczością stwierdzić, że w gromadach obsadzonych dobrymi sołtysami skup ziemiopłodów przebiegał na ogół sprawnie, plany dostaw były wykonywane terminowo, a często z nadwyżką. Nie umniejsza to oczywiście olbrzymiej roli pracujących w tych gromadach agitatorów, dzięki którym pogłębiło się uświadczenie polityczne pracującego chłopstwa i zacieśnił się sojusz robotniczo-chłopski.

Realizacja zobowiązań wsi wobec państwa, która przebiegała w warunkach ostrej walki klasowej, wykazała, jak ważna jest na wsi rola sołtysa, tego przedstawiciela władzy ludowej, który styka się na codzień z pracującym chłopstwem. Okres realizacji zobowiązań dał możliwość analizy kadry sołtysowskiej. Okazało się, że nie wykazaliśmy tu dostatecznej czujności. Za brakiem czujności i troskliwości w doborze sołtysów poszło przesłiznięcie się na te stanowiska szeregu ludzi bądź obojętnych, bądź nawet o wrogim nastawieniu, co wykazała nam akcja skupu. Oto kilka

przykładów uzasadniających usunięcie niektórych sołtysów w toku realizacji zobowiązań wsi w czasie od października do listopada 1951 r.

Antoni Strączyński, sołtys gromady Kawenczyn Nowy, posiadacz 14,15 ha ziemi, nie wiązał się z akcją skupu, ukarano go grzywną. Na sesje sołtysów nie przychodził. Lekcewał zarządzenia Prezydium GRN i był bezczynny w toku akcji.

Antoni Dyśko, sołtys gromady Złota, gm. Głuchów, posiadacz 9 ha ziemi, ulegał bogaczom, kumał się z nimi, ulegał ich wrogiej agitacji, zarządzeń GRN w terminie nie wykonywał i zaniedbał akcję skupu.

Tadeusz Basiński, sołtys grom. Konradów, gm. Gidle, współwłaściciel młocarni, jest spekulantem. W akcjach omłotowych dawał pierwszeństwo bogatym chłopom, zamiast biedocie. Starał się obniżyć własne zobowiązania wobec państwa, jak to miało miejsce przy wymiarze ziemniaków.

Jest rzeczą jasną, że nie stali się oni w jednej chwili ludźmi nieodpowiednimi na stanowiska sołtysów. Dorobkiewiczze, kombinatorzy, spekulanci, wielbiciele nowojorskich i londyńskich szeczekaczk radiowych i inni przedostali się na stanowiska sołtysów wskutek braku czujności odpowiedzialnych za obsadę stanowisk organów terenowych, na skutek lekceważącego stosunku do roli sołtysa. Wniosek stąd jasny. Jak na każdym innym odcinku, jak i tu obowiązuje zasada czujności i troskliwego doboru ludzi z punktu widzenia politycznego i klasowego.

A teraz kilka słów o składzie socjalnym kadry sołtysowskiej. Oto tabelka przedstawiająca grupy sołtysów według stanu posiadania:

Sołtysi

do 5 ha	— 2164 osoby, co stanowi 65 %
od 5 do 10 ha	— 1064 „ „ „ 33,7%
od 10 do 15 „	— 35 osób „ „ ok. 1,1%
powyżej 15 ha	— 4 osoby „ „ 0,2%

Tabelka mówi nam, że skład socjalny sołtysów jest na ogół dobry. Należy jeszcze przeprowadzić poprawki, usuwając wielohektarowców na korzyść grupy małorolnych.

Niepokojąco natomiast przedstawia się udział kobiet i młodzieży w pracy na stanowiskach sołtysów. Z ogólnej liczby 3267 sołtysów zaledwie

0,8% stanowią kobiety, a tylko 0,3% młodzież ZMP-owska.

Nie potrafililiśmy tu przelamać oporów i zaco-fania wsi. Trzeba samokrytycznie powiedzieć, że właściwie prócz deklaratywności nie poświęciliśmy zbyt wiele uwagi aktywizacji kobiet i młodzieży w pracy państwowej na najniższym szczeblu. Nie były się o to ani rady narodowe, ani organizacje kobiece, ani ZMP. Jest to poważny błąd, który trzeba możliwie szybko naprawić. Wprowadzenie większej liczby kobiet i młodzieży do kadry sołtysowskiej będzie mogło być dokonane w związku z trwającą jeszcze akcją oczyszczania tej kadry z elementów przypadkowych lub nieprzydatnych do pełnienia funkcji.

Wymiana ludzi gorszych na lepszych trwa stale, ale w okresie nasilenia pracy politycznej i gospodarczej przybiera na sile. W ogniu walki o każdą tonę zboża czy ziemniaków, w okresie, kiedy specjalnie ostro zaznacza się robota wroga, najłatwiej można dostrzec słabe punkty obsady personalnej. Dla wzmocnienia kadry sołtysowskiej do grudnia 1951 r. terenowe rady narodowe przeprowadziły zmianę sołtysów w 256 gromadach, zmieniono więc 7,8% stanu osobowego sołtysów. Nadto wytypowano do usunięcia jeszcze 471 sołtysów. Łącznie więc zaprojektowano zmianę w 727 gromadach, co stanowi 22% ogólnego stanu. Jest to liczba wysoka i nie zawsze uzasadniona koniecznością. Kogo bowiem usunięto lub postanowiono usunąć? Na ogólną liczbę zwolnionych i wytypowanych do zwolnienia przeanalizowaliśmy na szczeblu wojewódzkim dokumenty dotyczące 485 osób. Znaleźliśmy 81 wypadków wrogiej postawy i powiązania z kulactwem. 161 dyskwalifikacji oparto na faktach niewywiązywania się przez sołtysów z osobistych obowiązków wobec państwa. W 243 wypadkach stwierdzono niewywiązywanie się sołtysów z obowiązków służbowych lub brak autorytetu w gromadzie.

396 małorolnych i 294 średniorolnych, a więc nie obcych klasowo, a więc członków tej warstwy chłopstwa, która jest sojusznikiem klasy robotniczej w jej walce o socjalizm. Jeśli porównamy te cyfry z liczbą dyskwalifikacji za niewywiązywanie się z obowiązków i brak poważania w gromadzie, to wniosek łatwo wysnuć. Pozwoliliśmy na wysunięcie na stanowiska wielu ludzi uczciwych, dobrych politycznie i klasowo, ale nie przygotowanych do wykonania zadań, kazaliśmy im pracować, nie ucząc, co i jak należy robić, i pozwoliliśmy na to, że wskutek braku opieki z naszej strony, braku szkolenia politycznego i zawodowego ludzie ci wypadli z szeregów kadry sołtysowskiej. O tym, jak niski był poziom pracy z sołtysami, świadczy przebieg zebrań w powiatach, gdzie do rzadkości należeli sołtysi mówiący językiem politycznym. A już szczytem nieumiejętności nauczania czegokolwiek była narada sołtysów w gminie Łyszkowice pow. łowickiego. Po długich biadoleniach, a nawet wrogich wystąpieniach sołtysa Kruglaka z gromady Zakulin, przewodniczący

Prezydium GRN, ob. Owczarek, wypowiedział dwa zdania: „No, sołtysi, akcja idzie źle. Trzeba się wziąć do roboty“.

Biorąc powyższe pod uwagę nie można oczywiście zgodzić się, by stan ten trwał dalej. Nie można również zgodzić się na usunięcie ponad 400 ludzi ze stanowisk sołtysów bez wyciągnięcia właściwych wniosków. Jasne, że trzeba usunąć z kadry terenowej szkodników. Inaczej trzeba podejść do tych, którzy są słabymi sołtysami, bo nikt ich nie nauczył dobrze pracować. Trzeba ich najpierw uczyć, a potem wymagać pracy solidnej i uczciwej.

O szkoleniu sołtysów myśleliśmy w naszym województwie. Odbyliśmy jeszcze przed akcją skupu kilka konferencji z sołtysami w powiatach i gminach. Trzeba powiedzieć, że dały one rezultaty. W gromadach ruszyły dostawy ziemiopłodów i podatki.

Po wykonaniu zobowiązań przez powiat brzeziński zorganizowaliśmy 4-dniową konferencję dla części sołtysów tego powiatu. Wśród uczestników kursu widać było chęć i zapał do nauki. Słuszny jest również projekt masowego szkolenia sołtysów — opracowany przez Prezydium Rady Ministrów, II Zespół, i będący już w toku realizacji — by szkolenie organizować w formie jednolitych odpraw w gminach (powtarzanych co tydzień z ustalonym programem szkoleniowym). Projekt ten ma, moim zdaniem, jedyną wadę — jest nią krótkotrwałość i trudność w zapewnieniu właściwego poziomu. Na gminy specjalnie liczyć nie można, a obsługa gmin przez powiat jest również trudna. Np. w powiecie wieluńskim (a takich powiatów jest więcej) trzeba będzie co tydzień obsłużyć 27 konferencji, a to nie będzie łatwe. Lepszą formą masowego szkolenia, choć wymagającą większych nakładów finansowych, byłyby 5 — 7-dniowe kursy na szczeblu powiatu, a dla wyróżniających się — szkolenie w ośrodkach wojewódzkich.

Oczywiście poza licznymi brakami w pracy sołtysów, mamy i niemałe osiągnięcia. W toku akcji skupu wyrosła poważna grupa sołtysów o wysokim poziomie, licząca ponad 450 osób. Wielu z nich było odznaczonych krzyżami zasługi, dyplomami uznania lub nagrodami pieniężnymi. Kilku z nich już awansowało, zajmując stanowiska w przydiach gminnych rad narodowych lub gminnych instytucjach gospodarczych. Jest to poważna ilościowo i jakościowo kadra terenowa, z której niewątpliwie wyrosną dzielni działacze aparatu państwowego wyższych szczebli.

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi analizowało sytuację na odcinku kadry sołtysowskiej i wyciągnęło wnioski. Ocena wypadła bardzo krytycznie, jeśli chodzi o troskę prezydiów wszystkich szczebli o kadre sołtysowską. Sprawa sołtysów stała się jednym z węzłowych zagadnień dla rad narodowych. Od poziomu sołtysów w dużej mierze zależy zwartość, sprawność i autorytet naszego aparatu państwowego na wsi.

ST. CALCZYŃSKI

członek Komisji Zdrowia
Warszawskiej Woj. RN

Służba zdrowia w akcji łączności ze wsią

Zadania komisji zdrowia

W rewolucyjnym procesie przełamywania oporów psychicznych mas chłopskich i przebudowy struktury społeczno-gospodarczej wsi polskiej dużą rolę odgrywają ekipy łączności miasta ze wsią, organizowane przez związki zawodowe. Akcja ta, zapoczątkowana przez robotników, przeniknęła głęboko do fabryk i zakładów pracy, stając się wyrazem coraz mocniej zacieśniającego się sojuszu miasta i wsi, sojuszu robotnika i chłopca.

Wśród różnego rodzaju ekip, organizowanych przez związki zawodowe w ramach łączności miasta ze wsią, stosunkowo dużą popularnością cieszą się społeczne ekipy lekarskie. Ekipy te stanowią jedną z najbardziej atrakcyjnych form oddziaływania na ludność poprzez konkretną pomoc, jaką lekarz niesie choremu mieszkańcowi wsi, pozbawionemu w wielu miejscowościach wystarczającej opieki lekarskiej. Dlatego też wykorzystanie tych ekip w sposób jak najbardziej właściwy zarówno pod względem leczniczym, jak i społeczno-politycznym, jest zadaniem istotnym i ważnym.

Z materiałów zebranych przez Komisję Zdrowia Warszawskiej Woj. Rady Narodowej wynika jednakże, że dotychczasowy sposób organizowania, jak również i kierunek działania większości ekip lekarskich budzi poważne zastrzeżenia. Większość akcji organizowanych przez ekipy różnych zakładów służby zdrowia posiada charakter dorywczy. Wypływają one przeważnie z jednorazowych zobowiązań, podjętych z okazji świąt i rocznic państwowych. Takie jednorazowe wyjazdy, dokonywane na teren często niedostatecznie przygotowany, nie spełniają swych zadań ani pod względem leczniczym, ani propagandowym i przynoszą w wyniku rozczarowanie zarówno ekipie, jak i chłopcom.

Dla uniknięcia takiego efektu zasadniczym warunkiem pełnego i właściwego wykorzystania ekip lekarskich powinno być powiązanie pracy ekip z działalnością terenowych komisji zdrowia.

Działalność ekip lekarskich jest akcją społeczną, prowadzoną przez pracowników różnych zakładów służby zdrowia, nie zawsze zorientowanych w dzisiejszej problematyce wsi. Akcja ta nie jest w praktyce koordynowana ani kontrolowana przez żadną kompetentną instytucję czy organizację.

W tym stanie rzeczy nasuwa się konieczność przejścia nadzoru społecznego nad działalnością ekip przez komisje zdrowia wojewódzkich rad, które w porozumieniu z okręgowymi związkami pracowników służby zdrowia, przy współpracy powiatowych komisji zdrowia oraz wdziałów zdrowia na szczeblu wojewódzkim i powiatowym,

powinny tak rozplanować akcję ekip, aby mogły one realizować polityczne i lecznicze cele tam, gdzie tego zachodzi najpilniejsza potrzeba.

Ważnym zadaniem jest również opracowanie wytycznych dla ekip pod kątem rozszerzenia ich działalności na zagadnienia profilaktyczne oraz sanitarne i oświatowe, a przede wszystkim upolitycznienia pracy i powiązania jej z aktualnymi zadaniami politycznymi, gospodarczymi, czy społecznymi, jak np. walka o pokój, walka o nową strukturę społeczno-gospodarczą wsi, akcja siewna, skup zboża itp.

Zadania komisji zdrowia, pracy i pomocy społecznej GRN

Bardzo istotne i konkretne zadania stają przed komisjami zdrowia, pracy i pomocy społecznej na szczeblu gminnym. Przyjazd ekipy lekarskiej na teren gminy powinien zmobilizować komisję do pracy nad podniesieniem stanu zdrowotnego i sanitarnego gminy. Toteż komisja zdrowia powinna nawiązać najściślejszą współpracę z ekipą i otoczyć ją specjalną opieką. Współpracę tę należy rozpocząć od zorganizowania wspólnej narady komisji z ekipą przy udziale miejscowego aktywu społecznego, a przede wszystkim nauczycielstwa, Ligi Kobiet, Samopomocy Chłopskiej, komitetów rodzicielskich itp. Na naradzie należy przeanalizować stan zdrowotny i sanitarny gminy i opracować wspólny plan pracy.

Plan pracy powinien obejmować nie tylko udzielanie porad przez lekarzy ekipy, lecz również i akcję profilaktyczną, a przede wszystkim szeroką kampanię propagandy zdrowia, szerzenie wiadomości dotyczących strony sanitarnej i higieny, ze specjalnym zwróceniem uwagi na dzieci i młodzież szkolną.

Do zrealizowania tych zamierzeń komisja zdrowia pracy i pomocy społecznej powinna zmobilizować jak najszerszy aktywny społeczny, organizując odpowiednie pogadanki, obsługiwane przez członków ekipy lekarskiej, lub stawiając współdziałającym organizacjom konkretne zadania do wykonania, jak np. zwalczanie wszawicy u dzieci szkolnych, walka z brudem, kontrola warunków sanitarnych szkół, higiena jamy ustnej itp.

Bardzo ważnym również zadaniem komisji jest poczynienie odpowiednich przygotowań w terenie w związku z każdorazowym przyjazdem ekipy lekarskiej. Ekipa powinna mieć przygotowane takie warunki pracy, aby lekarze nie tracili cennego czasu i od razu mogli przystąpić do właściwych zajęć. W tym celu należy zarezerwować odpowiedni do przyjęć lekarskich lokal. ogrzać go i wyposażyć w stoły, kubły z wodą i miednice,

ręczniki, mydło oraz zapewnić na czas pracy ekipy sprzątaczkę.

Komisja zdrowia wraz z prezydium powinna również zająć się zawiadomieniem ludności o terminach przyjazdu ekipy oraz uregulowaniem dostępu chorych do lekarzy, rozwiązując to zagadnienie po linii klasowej, tj. zapewniając w pierwszym rzędzie pomoc pracownikom PGR i POM, członkom spółdzielni produkcyjnych oraz małym i średniorolnym chłopom. Niezależnie od tych przygotowań na każdy przyjazd ekipy powinien być delegowany przedstawiciel komisji, który współdziała z ekipą przez cały okres jej pracy.

Należy podkreślić, że w ten sposób ujęta akcja ekip lekarskich realizuje już sama przez się zasadnicze cele łączności miasta ze wsią, skierowanie bowiem ekipy do gminy, która wykonała w terminie swe zobowiązania wobec państwa, lub wyleczenie i zaplombowanie zębów chłopskim dzieciom w przodującej gromadzie, ma swój głęboki sens społeczno-polityczny.

Niemniej jednak zasadnicze cele łączności — umocnienie i pogłębienie sojuszu robotniczo-chłopskiego — powinny być wyraźnie podkreślane nie tylko przez uczestników ekipy, lecz również i przez komisję, która jest w swoim zakresie społeczną reprezentacją mas chłopskich.

Szeroka współpraca komisji zdrowia, pracy i pomocy społecznej z ekipami lekarskimi da bogaty i poważny materiał komisjom do stawiania konkretnych wniosków na prezydiach rad narodowych w zakresie ochrony zdrowia pracującego chłopstwa. Uaktywni ona również postawę chłopca do niezwykle ważnego, a nie docenianego dotychczas przez masy chłopskie zagadnienia podnoszenia poziomu kultury sanitarnej wsi.

Wreszcie co najważniejsze — wykuwać będzie i kształtować w bezpośrednim zetknięciu, w ogniu narastających problemów socjalnych, politycznych i gospodarczych wsi polskiej — nowy typ socjalistycznej służby zdrowia i współdziałającego z nią społecznego aktywu, reprezentowanego przez komisje zdrowia, pracy i pomocy społecznej.

Redakcja rozmawia z czytelnikami

CZY WOLNO KRYTYKOWAĆ WŁASNE PREZYDIUM?

Korespondenci „Rady Narodowej“ — to głównie członkowie prezydiów rad narodowych i pracownicy aparatu prezydiów. Wciąż jeszcze mało korespondencji otrzymujemy od członków rad i komisji. Dzieje się to m. in. dlatego, że nasze piśmo nie jest dostatecznie upowszechnione, że część aktywistów rad nie wie, czy wolno im pisać, a w szczególności, czy wolno im krytykować swoje prezydium.

Ob. St. Kowalczyk, b. kier. Wvdz. Oświaty i członek Prezydium Woj. RN w Lublinie na Zjeździe Korespondentów w marcu 1951 r. przyznał, że nie wiedział, czy mu wolno pisać do „Rady Narodowej“. Zamieszczenie, w ciągu 1951 r., korespondencji 168 autorów-korespondentów niewątpliwie ośmieliło już znacznie tych, którzy też może nie wiedzieli, czy im wolno pisać. Świadczą o tym 302 nazwiska osób, które w 1951 r. napisały do Redakcji. Oczywiście, to nie jest dużo, ale to już postęp na drodze do powiązania naszej Redakcji z terenem. Obecnie nie ma numeru „Rady Narodowej“, w którym nie drukowalibyśmy artykułów i notatek nadesłanych przez terenowych działaczy rad. Liczne są już korespondencje z powiatów, coraz częściej nadchodzą listy z gminnych rad narodowych.

Rzecz charakterystyczna — korespondencje te raczej nie mówią o ujemnych stronach pracy rad, mimo że niedociągnięć jest jeszcze dużo.

Wydaje się, że wynika to z niesłusznego nastawienia do krytyki i samokrytyki. Wyczuwamy, że nasi korespondenci obawiają się krytykować własne prezydium, a przyczyną tego jest niewła-

ściwe podejście do krytyki wielu jeszcze członków prezydiów. Tak np. z-ca przewodniczącego Prezydium PRN w Oleśnicy, ob. Tywonek, zrobił naszemu korespondentowi ob. Mioduszewskiemu ostrą wymówkę za napisanie listu krytykującego pracę Prezydium PRN. Ob. Tywonek przyjechawszy specjalnie do Prezydium GRN w Dobroszycach, gdzie Mioduszewski jest sekretarzem Prezydium, wyraził pogląd, że: „przecież to można było załatwić na własnym podwórku!“ Ob. Tywonek nie mógł zrozumieć, jak śmiał sekretarz prezydium rady narodowej niższego stopnia skrytykować Prezydium PRN w Oleśnicy.

Jest to typowy przykład niesłusznego podejścia do krytyki. Takie stanowisko sprzyja błędom, pozwala im narastać do wybitnie szkodliwych rozmiarów. Właśnie krytyka korespondentów, krytyka „z dołu“ powinna być przez prezydium, i przez przewodniczących prezydiów, szczególnie ceniona. Ta krytyka pozwala im poznać własne błędy i ocenić, czy praca wydziałów i prezydiów niższych szczebli jest w rzeczywistości taka, jak to piszą kierownicy i przewodniczący w swoich sprawozdaniach.

Jasne, że krytyka korespondentów musi trafiać i we własne prezydium, a często i w prezydium wyższego stopnia. To nie jest ani złe, ani błędne. Autorytetu prezydium nie buduje się na brakach i błędach, dlatego też ujawnienie niedociągnięć nie godzi w autorytet prezydium.

Przewodniczący prezydium, który intensywnie pracuje nad wykonaniem zadań nakładanych na prezydium przez władze zwierzchnie i radę narodową, nie ma potrzeby obawiać się krytyki. Takie mu przewodniczącemu krytyka pomoże w znalezieniu najlepszej, najsłuszniejszej drogi do realizacji tych zadań.

Błędem jest traktowanie krytyki jako ataku osobistego, jako chęci „podstawiania nogi“. Z pewnością nie takie pobudki kierowały członkiem Prezydium PRN w Pasłęku, ob. Hajkowiczem, który pisał: „Przewodniczącym Prezydium jest ob. Stanisław Tuński, człowiek młody i energiczny. Niestety, ob. Tuński nie docenia kolektywnej pracy Prezydium, a pozostali członkowie Prezydium są odsuwani od pracy...“ („Rada Narodowa“ Nr 1 z 1952 r.). Niewątpliwie ob. Tuński ma te zalety i niedostateki, o których pisze ob. Hajkowicz. Ob. Tuński, to także nasz terenowy współpracownik. W Nr 23/24 z 1951 r. zamieściliśmy jego interesujący artykuł. Ob. Tuński umie poznawać braki i analizować ich przyczyny. Wierzymy, że potrafi także podejść samokrytycznie do uwag napisanych przez ob. Hajkowicza, że nie obrazi się za tę krytykę podyktowaną troską o właściwą pracę całego Prezydium PRN w Pasłęku.

Redakcja „Rady Narodowej“ będzie walczyła o właściwe rozumienie krytyki, będzie także walczyła z wszelkimi próbami tłumienia krytyki. Jak w fabryce robotnik ma prawo skrytykować swoją dyrekcję, tak samo każdy pracownik prezydium, radny, członek komisji czy wreszcie członek prezydium ma prawo krytykować swoje prezydium, swego przewodniczącego czy sekretarza.

Wiemy, jak ostro prasa codzienna zwalcza tendencje do cenzurowania korespondencji robotników przez dyrektora, kierownika personalnego lub sekretarza organizacji partyjnej w zakładzie produkcyjnym. Również ostro i nasza Redakcja będzie zwalczała niesłuszne tendencje do cenzurowania przez przewodniczących czy sekretarzy prezydium artykułów, notatek i listów korespondentów.

„Trybuna Ludu“ w artykule pt. „Nikt nie ma prawa tłumić krytyki korespondentów robotniczych i chłopskich“ (Nr 257 z 1951) pisze: „Wystarcza, że czytelnik lub korespondent w dobrej wierze sygnalizuje redakcji o brakach, niedociągnięciach, biurokratyzmie lub objawach szkodnictwa. Rzeczą redakcji jest przeprowadzenie selekcji słusznych żalów od tych, które są nieuzasadnione, a następnie, w wypadkach stwierdzonych braków, wpłynąć na naprawienie zła...“

Tylko redakcja upoważniona jest do selekcji, o której pisze „Trybuna“, w przeciwnym razie nie mielibyśmy krytyki.

Dlatego właśnie apelujemy do przewodniczących prezydium, by opiekowali się korespondentami, lecz nie przez „sprawdzanie“ ich artykułów, tylko przez udzielanie im ochrony przed atakami różnych miejscowych kacyków, przez udostępnianie korespondentom materiałów, na podstawie których mogliby opisać pewien wycinek pracy rady narodowej.

Doświadczenia i krytykę trzeba dobrze wykorzystać

Artykuły i notatki dotyczące określonej rady narodowej często nie są dotąd należycie wykorzy-

stywane, a przecież nie zostały one wydrukowane po to, by wywołać małą sensację w gronie czytających. Opisane doświadczenia i uwagi krytyczne powinny stać się jeśli nie podstawą analizy pewnych zagadnień i dyskusji o nich, to przynajmniej przyczynkiem do takiej analizy i dyskusji. Np. taką małą, ale istotną uwagę ob. Polowej: „Prezydium nie umiało dotąd wyciągnąć wniosków z pracy kontrolerów; protokoły kontrolne zawierają nieraz bardzo cenny materiał, ale Prezydium nie wykorzystало tego materiału dla wydania zarządzeń ogólnych...“ („Rada Narodowa“ Nr 23/24 z 1951 r.). Czy Prezydium MRN w Sosnowcu wzięło pod uwagę te słuszne słowa korespondenta o uogólnianiu wniosków nasuwających się ze sprawozdań kontrolerów do walki ze spekulacją?

„Rada Narodowa“ stara się jak najlepiej pomagać w pracy prezydium i komisjom, radnym i wydziałom prezydium. Trzeba jednak, by materiał zawarty w dwutygodniku był należycie wykorzystywany. Do tego konieczne jest szersze czytelnictwo „Rady Narodowej“, szersze jej prenumerowanie. Nie może być gminnych rad, które prenumerują tylko 1 egz. dwutygodnika, bo wtedy z reguły sekretarz albo przewodniczący zamyka ten egzemplarz na klucz (chodzi o to, by nie zaginął) i na tym kończy się upowszechnienie doświadczeń innych rad. Tymczasem to, co drukuje „Rada Narodowa“, to nie są wiadomości dla wtajemniczonych. Im więcej radnych, członków prezydium i komisji, a także pracowników prezydium zapozna się z podstawowymi artykułami drukowanymi w „Radzie Narodowej“, tym mniej będzie błędów.

Naszych korespondentów prosimy, by przy okazji sesji czy konferencji zachęcali działaczy rad narodowych do pisania do „Rady Narodowej“.

Każdemu czytelnikowi „Rady Narodowej“ wolno do nas pisać, każdemu wolno podawać uwagi krytyczne o pracy swego i innego prezydium i pozostałych organów rady. Każdy ma prawo żądać od naszej Redakcji wyjaśnień, a w razie potrzeby — i ochrony przed atakami wywołanymi krytyką.

Cheemy, aby aktywiści rad narodowych dzielili się doświadczeniami, by pisali o swych trudnościach i osiągnięciach, by uważali to za swój obowiązek.

Źle mówilibyśmy o racjonalizatorze, który chciałby swój wynalazek zastosować tylko w swojej fabryce, źle będziemy mówili o tym działaczu rady, który nie dzieli się swymi doświadczeniami z innymi.

Piszcie więc do „Rady Narodowej“! Nie zrażajcie się tym, że Wasz artykuł czasami nie będzie wydrukowany albo ukaże się mocno skrócony. Nie obrażajcie się za to na nas. Nam samym przykro jest kreślić Wasz artykuł, gdy w nim jest dużo „wody“, przykro nam także, gdy po prostu ze względu na szeroką tematykę pisma nie możemy się zmieścić nawet na 40 stronach i część artykułów odkładamy „na później“, a „później“ są one często nieaktualne.

Czekamy więc na Wasze listy, gdyż czekają na nie działacze rad narodowych.

Nasi korespondenci piszą

JAKIE SPRAWY OMAWIALIŚMY NA KONFERENCJI PRZEWODNICZĄCYCH I SEKRETARZY GRN

Prezydium PRN w Wolsztynie organizuje co-miesięczne instrukcyjno-szkoleniowe odprawy — konferencyjne przewodniczących i sekretarzy prezydiów GRN. Taka konferencja odbyła się 17 stycznia 1952 r. z udziałem ob. Świerkowskiego, członka Prezydium Woj. RN w Poznaniu, który opiekuje się pow. wolsztyńskim. Konferencja była poświęcona zagadnieniu doboru i szkolenia kadr, a w szczególności sołtysów.

Szczegółowo omówiono zasady planowej polityki kadrowej i podkreślono obowiązek zaostreżenia czujności klasowej. Posłużono się przy tym artykułem W. Łazuchiewicza „Polityka kadrowa prezydiów rad narodowych na tle uchwał IV i V Plenum KC PZPR“, wydrukowanym w Nr 18 „Rady Narodowej“ z roku 1950.

Wskazano na dziesiątki i setki wyróżnionych w bieżących akcjach gospodarczych małorolnych i średniorolnych chłopów, na aktywną młodzież i kobiety, na członków organizacji masowych, jako na źródło uzupełnienia kadr w aparacie rad narodowych. Wskazano dalej na konieczność zapiekania się sołtysami, którzy spełniają wielką rolę w aparacie państwowym, bo przy wykonywaniu swoich obowiązków wiążą aparat państwowy z masami pracującymi, a wywodząc się z tych mas stanowią kadrę rezerwową prezydiów rad narodowych.

W toku wykonywania obowiązków w ostatnio przeprowadzonych akcjach gospodarczych (skupu zboża i ziemniaków, kontraktacji upraw i trzody chlewnej oraz w realizacji zobowiązań finansowych wsi) niektórzy sołtysi wykazali walory dobrych działaczy społecznych, aktywnych bojowników w toczącej się walce klasowej, inni zaś wykazali brak uświadomienia politycznego i przez to słabą aktywność w wykonywaniu obowiązków. W związku z tym Prezydium Woj. RN zainicjowało przeprowadzenie szkolenia wszystkich sołtysów. Bardziej aktywni i wyróżniający się w ostatnich akcjach sołtysi w miarę przydziału miejsc będą skierowani na 10-dniowe kursy w wojewódzkim ośrodku szkoleniowym w Poznaniu. Dla pozostałych przez okres 6 tygodni będą organizowane przy prezydiach GRN jednodniowe kursy-konferencje, które obsłużą wykładowcy delegowani przez Prezydium PRN.

Na konferencji wytypowano kandydatów do przeszkolenia na 10-dniowych kursach w wojewódzkim ośrodku szkoleniowym. Zebrani zaznajomili się również z zaprojektowanym przez Prezydium PRN kalendarzem kursów - konferencji w prezydiach GRN.

Doręczając uczestnikom konferencji szczegółowe instrukcje Prezydium Woj. RN co do tema-

tyki i rozkładu godzin przyszłych kursów-konferencji sołtysów, a także co do niezbędnych czynności organizacyjnych i sprawozdawczych, sekretarz Prezydium PRN podkreślił, że za organizację odpraw sołtysów odpowiedzialne są prezydium GRN, a w szczególności sekretarze prezydiów, do których należy przygotowanie pomieszczenia, zapewnienie 100% obecności sołtysów, organizacja popołudniowych normalnych odpraw, których tematyka musi być z góry przemyślana przez prezydium i odpowiednio przygotowana, a na koniec terminowa sprawozdawczość. Ponadto, w myśl instrukcji, przez cały czas trwania kursu-konferencji sołtysów powinni być na niej obecni również wszyscy członkowie prezydium GRN.

Po omówieniu szczegółów organizacyjnych kursów przemówił do zebranych ob. Świerkowski, uzupełniając podane wiadomości szczegółami instrukcji, jak również tematyką szkolenia. Wskazał on na konieczność dopilnowania należytej organizacji odpraw, na konieczność używania na tych konferencjach języka prostego i zrozumiałego dla słuchaczy — chłopów.

Po krótkiej dyskusji i udzieleniu dodatkowych wyjaśnień rozdano obecnym materiał instrukcyjny i przystąpiono do narad nad innymi zagadnieniami według tematów zgłoszonych przez kierowników wydziałów i referatów Prezydium PRN. W toku narad Referat Organizacyjny Prezydium PRN zebrał na osobnym arkuszu dane o stanie planowania pracy organów prezydiów GRN na rok 1952 i szczegółowych planów pracy na I kwartał 1952 r., z czego wynikało: 1) że ani jedno z prezydiów i ani jedna komisja nie opracowały planu ogólnego na rok 1952, 2) prezydium GRN w Jabłonnie i Mochach nie opracowały jeszcze planów pracy na I kwartał 1952 r., 3) plany pracy komisji na I kwartał 1952 r. (z wyjątkiem gminy Jabłonna) są wprawdzie opracowane, ale w żadnej gminie nie były zatwierdzone przez radę narodową, 4) że planów pracy referatów na I kwartał 1952 r. nie opracowały prezydium GRN w Jabłonnie i w Siedlcu, a z wyjątkiem Rakoniewic ani jedno z prezydiów nie zatwierdziło tych planów.

Sekretarz Prezydium PRN przypomniał obowiązki prezydiów w zakresie planowania pracy, szczegółowo omówione na grudniowej konferencji szkoleniowej sekretarzy prezydiów GRN i pracowników ogólnoadministracyjnych w prezydiach GRN, i wezwał zebranych do niezwłocznego wyrownania zaniedbań.

Mówiąc o konieczności uaktywnienia komisji rad narodowych, sekretarz Prezydium PRN, w odpowiedzi na uwagi niektórych sekretarzy prezydiów GRN o nieskuteczności pisemnych przypomnień kierowanych pod adresem przewodniczących komisji, wskazał na metodę przekonywających bezpośrednich rozmów sekretarza lub członków

prezydium z zaniehbującymi się przewodniczącymi, a nawet i z członkami komisji.

Dalej omówiono na konferencji ważniejsze artykuły drukowane w Nr 1 „Rady Narodowej“ z 1952 r., a mianowicie: M. Rybickiego — „Umacniajmy więz rad narodowych z masami przez sprawne i wnikliwe załatwianie skarg i zażeń“ i St. Tkaczowa — „O większą opiekę rad narodowych nad PGR“.

Wytknięto poszczególnym prezydium błędy popełniane w związku z przyjmowaniem skarg i zażeń, m. in. brak przed wejściem do biur niektórych prezydium ogłoszeń o dniach i godzinach przyjmowania skarg i zażeń przez członków prezydium, zbywanie interesantów pragnących wnieść zażalenie niewyczerpującymi wyjaśnieniami zamiast zapisania skargi itp.

Wskazano na konieczność uaktywnienia już w styczniu br. komisji rolnych GRN i wzmocnienia opieki rad narodowych nad PGR. Ustalono następujące punkty, wg których komisje rolne mają przeprowadzać kontrolę w PGR:

1. czy maszyny i narzędzia rolnicze są odpowiednio przechowywane i czy są zabezpieczone przed wpływami atmosferycznymi,
2. czy maszyny i narzędzia są w stanie zdatnym do użytku, a jeżeli nie, to czy są oddane do remontu i jak długo remont potrwa,
3. czy ziarno siewne przechowywane jest odpowiednio,
4. czy wykonano plan orek zimowych i jaka jest jakość tych orek,
5. czy wykonano plan siewów jesiennych,
6. czy dokonano już omłotów, a jeżeli nie, to czy zboże nie wymłócone jest odpowiednio przechowywane,
7. czy ziarno siewne jest przygotowane w dostatecznej ilości,
8. czy nawóz naturalny (obornik) jest odpowiednio konserwowany,
9. czy jest przygotowana dostateczna, według planu, ilość nawozów sztucznych do akcji wiosennej,
10. czy budynki gospodarcze i mieszkalne utrzymane są w należyty m stanie,
11. jakie i czy dostateczne jest zabezpieczenie przeciwpożarowe,
12. czy odpowiednie są warunki bytowe robotników,
13. jak postawiona jest opieka lekarska nad robotnikami,
14. czy łąki są odpowiednio zagospodarowane,
15. czy urządzenia melioracyjne są odpowiednio konserwowane,
16. czy pasze dla inwentarza są odpowiednio przechowywane i czy nie marnują się,

17. jakie są normy żywienia inwentarza i jaka jest kontrola wewnętrzna pod względem stosowania tych norm,

18. czy kopce z ziemniakami są systematycznie lustrwane.

Ponieważ niejednokrotnie zdarzało się, że zespół kontrolny komisji przeprowadzał kontrolę bezkrytycznie, zapisując do protokołu odpowiedzi kierownika gospodarstwa bez sprawdzenia ich prawdziwości, wskazano na konieczność przypomnienia komisjom, że za miarodajne można uznać tylko spostrzeżenia poczynione przez członków komisji w trakcie kontroli i przeprowadzanych z robotnikami rozmów. Nie wyklucza to oczywiście możliwości zamieszczania również wyjaśnień kierownika kontrolowanej jednostki.

Tymi uwagami zakończono styczniową konferencję przewodniczących i sekretarzy prezydium GRN pow. wolsztyńskiego.

F. Łagosz

sekretarz Prezydium PRN
w Wolsztynie

DOPIERO KONTROLA SPOWODOWAŁA WYKONANIE POSTANOWIEN NARADY SPOŁECZNEJ

W numerze 17 „Rady Narodowej“ z 1 września 1951 r. był umieszczony artykuł opisujący naradę społeczną urządzoną przez Prezydium MRN w Głiwicach w dzielnicy Żerniki oraz uchwałę, jaką Prezydium podjęło w celu usunięcia braków i zaniebdań w tejże dzielnicy.

Uchwała obejmowała około 30 zaleceń i zadań, z których większość była wykonana dobrze i w terminie, inne zaś były wykonane po ustalonym terminie bądź są w toku załatwiania.

Oto ważniejsze zadania, które mieliśmy wykonać:

1. założyć ambulatorium,
2. przeprowadzić remont szkoły oraz inwentarza szkolnego,
3. ogrodzić szkołę,
4. obsadzić wszystkie etaty w szkole podstawowej,
5. zorganizować punkt biblioteczny,
6. wznowić działalność chóru i zorganizować masowe zespoły artystyczne,
7. uruchomić odpowiednią ilość sklepów, punktów usługowych i kiosków z gazetami,
8. spowodować założenie koła Ligi Kobiet i koła ZMP,
9. dostosować rozkład jazdy autobusów do potrzeb mieszkańców,
10. założyć światło,
11. dostarczyć wiadra do dołów kloacalnych,
12. oczyścić rowy przydrożne.

Realizacja tych zadań napotykała wiele trudności: nic też dziwnego, że musiała być pod stałą kontrolą Prezydium. Przy wykonywaniu uchwały okazało się, że niektórzy kierownicy zbyt lekkomyślnie potraktowali sprawę. Nie pomogła krytyka, z jaką spotkali się na naradzie społecznej, nie wyciągnęli z niej wniosków, nie liczyli się w dostatecznym stopniu z potrzebami świata pracy.

Do takich kierowników w pierwszym rzędzie należy zaliczyć b. kierownika Wydziału Oświaty ob. Konasiewicz, która, jak stwierdziła inspekcja, nie wydała żadnych zarządzeń w celu wykonania uchwały, ograniczając się tylko do podania uchwały obiegiem do wiadomości niektórym pracownikom Wydziału. Ten lekceważący stosunek kierownika Wydziału Oświaty musiał odbić się na terminowym wykonaniu spraw. Wydział nie dopilnował ogrodzenia szkoły, a i nowy kierownik pomimo kilkakrotnych napomnień nie zajął się tym dość energicznie i nie interweniował w MPRB w sprawie ogrodzenia szkoły.

Podobnie przedstawiała się sprawa punktu bibliotecznego. Kierowniczką biblioteki nie wiedziała, że ma otworzyć punkt biblioteczny w Żernikach, ponieważ nawet nie przekazano jej uchwały; o uchwale dowiedziała się dopiero od inspektora. Przeniesienie kilkuset książek na odległość 4 km trwało aż 2 miesiące. Dopiero 31 grudnia 1951 r. doczekaliśmy się sprawozdania o założeniu biblioteki w Żernikach, przy czym w sprawozdaniu najwięcej uwagi poświęcono brakowi funduszków na środki transportu.

Ogrodzenie szkoły i założenie punktu bibliotecznego należały do najważniejszych spraw, jakie miał do zrealizowania Wydział Oświaty. Nie należały one do prac zaplanowanych na rok 1951, wypłynęły na naradzie społecznej i trzeba się było postarać, by je wykonać dobrze i w terminie. Tymczasem, jak widzimy, Wydział Oświaty wykazał karygodny stosunek do uchwał Prezydium i wprost niesłychaną nieporadność.

Jeszcze gorzej przedstawia się sprawa przeniesienia przedszkola z sali gimnastycznej budynku szkolnego do innego pomieszczenia. Wydział Oświaty zaniedbał tę sprawę. Jak wykazała kontrola, dopiero wskutek dwukrotnej interwencji Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Wydział Oświaty raczył sprawę zbadać i dał odpowiedź Wydziałowi Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. A przecież powinno być odwrotnie, to znaczy Wydział Oświaty powinien interweniować w sprawie lokalu na przedszkole w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Nie dość energicznie zajął się wykonaniem uchwały Wydział Zdrowia, który ograniczył się tylko do pobrania próbek pieczywa z dwóch sklepów uspołecznionych w Żernikach, nie przeprowadził natomiast kontroli wypieku w 3 piekarniach prywatnych, co uczynił dopiero na wyraźne powtórne polecenie Prezydium. Zbyt późno zaintereso-

wał się otworzeniem ambulatorium. Zamiast poddać Wydziałowi Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej jakąś propozycję co do lokalu, zamiast energiczniej domagać się tak koniecznego pomieszczenia dla ambulatorium, Wydział Zdrowia zajął stanowisko wyczekujące. Niestety nie lepiej zajął się wykonaniem uchwały Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej; zapoznał wprawdzie przedsiębiorstwa z treścią uchwały i wydał odpowiednie zarządzenia, ale na tym cała robota się skończyła.

Typowym przykładem biurokratyzmu jest sprawa zaopatrzenia gospodarstw w kubły do dołów kłocznych. Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej tak oto tłumaczy niewykonanie tego punktu uchwały: „Powyższy punkt nie był pozytywnie załatwiony, ponieważ pojemniki na śmiecie wyeliminowane z użycia przez MPO nie nadają się do dołów kłocznych, ponieważ są zniszczone“. Tymczasem załatwienie tej sprawy, wg wytycznych Prezydium, polegać miało nie na dostarczeniu pojemników, jakie posiada MPO, ale na dostarczeniu odpowiednich kubłów. W tym celu należało wejść w kontakt z odpowiednimi zakładami, spółdzielniami pracy, które takie kubły mogłyby zrobić, niekoniecznie z materiału nowego, ale z odpadków i właśnie ze starych pojemników na śmiecie. Trzeba było się tylko tą sprawą zająć, trzeba było ją chcieć załatwić.

Wydział Komunikacyjny interweniując w PKS w sprawie zmiany rozkładu jazdy na linii Żerniki, zadowolił się zdawkową odpowiedzią PKS, która, kierując się źle pojętą rentownością przedsiębiorstwa, nie chciała dostosować rozkładu jazdy do potrzeb robotników, a szczególnie górników. Dopiero interwencja Prezydium zmusiła Wydział Komunikacyjny do zajęcia się sprawą energiczniej. Wydział przekonał PKS, że potrzeby świata pracy są ważniejsze od zysków przedsiębiorstwa i rozkład jazdy zmieniono.

Zarząd ZMP w Gliwicach pomimo kilkakrotnych konferencji nie zainteresował się sprawą założenia w Żernikach koła ZMP.

Zarządowi Ligi Kobiet brakło siły, by zwyciężyć napotkane trudności; odbył 2 zebrania i na tym poprzestał, bo, jak się wyraziły członkinie Zarządu, „nie było chętnych do wstąpienia do Ligi Kobiet“.

Czy zatem wrześniowa narada w Żernikach spełniła swoje zadania?

Niewątpliwie tak, większość bowiem potrzeb dzielniczy zaspokojono.

Robotnicy, mieszkańcy Żernik, wspominają dobrze naradę, szczególnie obecnie, kiedy widzą, że ich postulaty wypełniono, mają bowiem światło o pół roku wcześniej, niż przewidywał pierwotny plan Prezydium, oczyszczono i pogłębiono 1.872 m rowów, ułożono chodnik bitumiczny długości 593 m, wyremontowano 600 m jezdni, zorganizowano punkt biblioteczny, uruchomiono punkt

usługowy naprawy obuwia, sklep tekstylny-galanteryjny, 2 sklepy spożywcze i piekarnię.

Czy Prezydium należycie realizowało uchwałę? Czy roztoczyło właściwą kontrolę, czy przychodziło z pomocą? Trzeba przyznać, że aczkolwiek większość zadań wykonano w terminie, to jednak wykonanie miało niedociągnięcia i niedopatrzenia. Wprawdzie Prezydium dwukrotnie omawiało sprawozdanie z wykonywania uchwały, niemniej jednak niedociągnięcia były.

Poważnym niedociągnięciem było wykonywanie postanowień uchwały tylko przez kierowników wydziałów, bez omówienia sprawy ze wszystkimi pracownikami. Wskutek tego brakowało zainteresowania wszystkich pracowników, których nie zmobilizowano do wykonania uchwały.

Członkowie Prezydium niezbyt planowo kierowali wykonaniem uchwały. Interesowano się wykonaniem uchwały dopiero wtedy, kiedy trzeba było złożyć sprawozdanie, kiedy przypomniano sobie, że termin mija lub już minął. Tak działo się w Wydziale Oświaty, w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej i w Wydziale Zdrowia. Członkowie Prezydium kontrolowali dorywczo, dorywczo zajmowali się wykonaniem uchwały, zamiast stałe kontrolować i pomagać przy usuwaniu trudności. Członkowie Prezydium nie omówili z kierownikami wydziałów sposobu wykonania poszczególnych punktów uchwały i omawiali je dopiero wtedy, kiedy kierownicy zwracali się do nich z zapytaniem.

Poważnym błędem było bądź zupełne pominięcie pomocy komisji MRN, bądź słabe wykorzystanie tej pomocy. Kontrola komisji zmobilizowałaby i pobudziła do szybszego, bardziej rzeczowego i przemyślanego wykonania. To oderwanie się od komisji sprawiło, że kilku spraw nie potrafiono rozwiązać.

Sumując trzeba stwierdzić, że mimo popełnionych błędów i zaniedbań nawiązanie łączności ze społeczeństwem przez zorganizowanie narady przyniosło niewątpliwie wiele korzyści.

Nie zapominając o Żernikach i o pozostałych jeszcze do wykonania zadaniach, wybieramy się w przyszłym miesiącu do drugiej dzielnicy, do Starych Gliwic, które włączono do miasta pół roku temu, ażeby znów na miejscu, bezpośrednio zapoznać się z potrzebami i bolączkami mieszkańców.

T. Kowalski

przewodniczący Prezydium MRN
w Gliwicach

ANALIZA I KOORDYNACJA PLANÓW PRACY WYDZIAŁÓW

4 stycznia 1952 r. odbyło się rozszerzone posiedzenie Prezydium PRN w Szczecinku, poświęcone między innymi analizie i koordynacji planów pra-

cy poszczególnych wydziałów i referatów w I kwartale br.

Doświadczenia z ubiegłego roku wykazały, że brak analizy i koordynacji okresowych planów pracy poszczególnych wydziałów i referatów doprowadził do ogólnego rozluźnienia pracy w danych wydziałach, co pociągało za sobą często niepotrzebne wyjazdy w teren pracowników. Ten stan rzeczy hamował również w pewnym stopniu wprowadzenie zasad oszczędności i współzawodnictwa w pracy. Należy również dodać, że okresowe plany pracy niektórych wydziałów i referatów w roku ubiegłym opracowane były ogólnikowo, z pominięciem istotnych i aktualnych zagadnień i plany te zazwyczaj nie były wykonane. Płynęło to stąd, że wykonanie planów nie było w ogóle kontrolowane i w skutkach pociągało za sobą nieprzywiązywanie większej wagi do planowości w pracy.

Prezydium PRN postanowiło radykalnie zmienić ten stan rzeczy i w związku z tym wezwało na posiedzenie kierowników wydziałów i samodzielnych referatów Prezydium; kierownicy referowali opracowane przez siebie plany pracy. Dyskusja wykazała, że kierownicy poszczególnych wydziałów i referatów nie przyswoili sobie jeszcze należytych form pracy przy planowaniu. Często w planach umieszczano sprawy drobne, a pomijano zagadnienia o większym znaczeniu. Np. Wydział Zdrowia ujął w planie opracowanie tablicy orientacyjnej dla Wydziału Zdrowia i wykonanie tabliczek z napisami dla poszczególnych referatów i przewidział na to 14-dniowy termin wykonania. Referat Przemysłu umieścił w planie przekazywanie akt do archiwum i założenie akt na rok 1952; inne znów wydziały, jak np. Wydział Oświaty, przewidziały w planie sporządzenie listy płacy, pobranie gotówki na płace itp. Natomiast w wielu wypadkach pominięto w planach sprawy zasadnicze. Ani jeden z wydziałów czy referatów nie zaplanował przeprowadzenia szkolenia fachowego swoich pracowników i konferencji szkoleniowych z udziałem pracowników prezydium MRN i GRN. Nie zaplanował tego szkolenia ani Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ani Wydział Rolnictwa i Leśnictwa, pomimo że zarówno kierownicy referatów gospodarki komunalnej prezydium MRN, jak i gminni referenci rolni potrzebują przeszkolenia. Wydział Zdrowia nie przewidział w planie czynności wstępnych zmierzających do rozbudowy apteki w Szczecinku. Referat Inspekcji nie przewidział w planie kontroli wykonania planów pracy przez poszczególne wydziały i referaty Prezydium PRN.

Wspólna wymiana doświadczeń między kierownikami wydziałów i referatów w dyskusji, jaka wywiązała się podczas referowania planów pracy, pozwoliła usunąć sprawy drobne z planów i umieścić sprawy istotne i aktualne, związane z życiem terenu. W ten sposób stało się możliwe skoordynowanie pracy poszczególnych wydziałów i referatów z pracą Prezydium, uzgodnienie wyjazdów

w teren pracowników poszczególnych wydziałów i referatów.

Celem zapewnienia pełnego wykonania omówionych planów pracy komisje PRN przewidziały w swoich planach pracy przeprowadzanie systematycznej kontroli działalności wydziałów i referatów.

J. Dyczko

p. o. kier. Ref. Org. Prezydium
PRN w Szczecinku

O PRACY GRN W WADOWICACH

GRN w Wadowicach odbyła w 1951 r. 12 sesji, z których aż 8 zwołano poza siedzibą GRN na terenie różnych gromad. W sesjach wyjazdowych bierze udział coraz więcej osób spoza GRN. Ostatnio ponad 200 chłopów i robotników uczestniczyło w obradach sesji wyjazdowej; poważny odsetek osób spoza GRN stanowiły kobiety. Ten sposób łączności z gromadami daje chłopom możliwość wypowiedzenia się, co w następstwie pomaga Prezydium w wyławianiu zdolniejszego aktywu gromadzkiego i włączeniu go do przeprowadzania akcji państwowych.

Duże zaufanie i autorytet w gromadach wypracowała sobie GRN przez konkretne załatwianie spraw poruszanych przez chłopów na sesjach. Autorytet GRN wzrósł także dzięki usuwaniu krzywd, o których mówią obywatele gminy w czasie przyjmowania skarg i zażaleń przez radnych i członków Prezydium.

GRN wypowiedziała ostrą walkę bumelantom i wykluczyła ze swego grona nieaktywnych radnych: Michała Zaka, Józefa Sikorę i Wiktorię Kolber. Kilku radnych upomniano za częstą i nieuzasadnioną nieobecność.

Radni interesują się dwutygodnikiem „Rada Narodowa“, uważając go za doradcę w pracy. Nic przeto dziwnego, że na sesji w kwietniu ub. r. na wniosek radnego Piotra Zemły wszyscy radni postanowili przekazać należne im diety na zaprenumerowanie „Rady Narodowej“.

Poszczególne sesje GRN nie pozostają bez echa. Radni przenoszą uchwały na zebrania gromadzkie i zapoznają z nimi chłopów, a równocześnie przenoszą z gromad na sesje GRN wnioski i uwagi chłopów. Radny Adolf Pajak z Rokowa, składając sprawozdanie ze swej działalności w okresie międzysesyjnym, oświadczył, że aktyw gromadzki w Rokowie pracuje nad założeniem spółdzielni produkcyjnej, ale przeszkadza mu w tym sam sołtys i niektórzy bogacze. Śmiała wypowiedź radnego zwróciła uwagę GRN i PRN na wrogą robotę sołtysa z Rokowa.

Złe pracowały komisje GRN: Zdrowia, Pracy i Pomocy Społecznej, Finansowo - Budżetowa

i Urządzenia Osiedli. Członkowie tych komisji często lekceważyli swoje obowiązki, toteż działalność ich ograniczyła się do kilku zaledwie posiedzeń i kontroli, które nie dały poważniejszych wyników.

Większą działalność przejawiała Komisja Oświaty i Kultury. Komisja ta odbywała normalnie posiedzenia, analizowała potrzeby szkół, radiofonizację gromad, nawiązała łączność z komitetami rodzicielskimi, omawiała remonty i budowę szkół, współdziałała w akcji zwalczania analfabetyzmu, przeprowadzała kontrolę szkół i w wyniku swej pracy w ciągu roku przedstawiła Prezydium i GRN 31 wniosków. Zwraçała ona jednak za mało uwagi na oświatę i na ochronę zabytków kultury, czego dowodem jest choćby fakt, że Komisja nic nie zrobiła dotychczas, aby zabezpieczyć cenne zbiory i zabytkowy dom po Emilu Zegadłowiczu oraz zbiory po słynnym świątkarzu Wovrze.

Nieźle pracowała Komisja Rolna. Przedmiotem jej troski były wszystkie akcje gospodarcze, jak rozdział nawozów sztucznych, melioracja gruntów, pomoc sąsiedzka, SOM i POM, stacje kopulacyjne, skup zboża i kontraktacja tuczniaków.

Komisja Gospodarki Drogowej dzięki współpracy niektórych jej członków z Komisją Komunikacyjną PRN również miała pewne osiągnięcia. Jednym z nich jest przyczynienie się do ukończenia o 14 dni przed terminem budowy drogi i ułożenia ponad plan 200 m nowej jezdni. Roboty te wykonano dzięki akcji uświadamiającej i dzięki ofiarności chłopów z gromady Babica, którzy przy budowie drogi przerobili samorzutnie sześciokrotnie więcej, niż przewidywał plan szarwarku, a oprócz tego oddawali chętnie i bezpłatnie grunty pod budowę drogi.

Warto się zastanowić, dlaczego nie wszystkie komisje pracowały należycie. Odpowiedź znajdziemy w omówieniu działalności Prezydium. Prezydium odbyło 50 posiedzeń, ale frekwencja dosięgała zaledwie 65%. Tzw. „dochodzący“ członkowie Prezydium zaniedbywali przyjętych na siebie obowiązków. Ob. Józef Wawro nie przychodził na posiedzenia i GRN odwołała go z zajmowanego stanowiska. Cała prawie praca spoczywała na barkach sekretarza, przewodniczącego i jego zastępcy. Bez wątplenia GRN w Wadowicach i jej Prezydium mają osiągnięcia w pracy: plan skupu wykonano w 108%, a podatek gruntowy i FOR w 100%. Niemniej jednak występują poważne braki i niedociągnięcia: sekretarz Prezydium obciążony jest prawie całą pracą administracyjną Referatu Ogólnoadministracyjnego, a prócz tego prowadzi inkasę księgi Narodowej Pożyczki. Tym tłumaczy się jego mała opieka nad komisjami.

W ciągu roku Prezydium nie odbyło ani jednego posiedzenia w terenie, zaniedbało szkolenia

ideologicznego i zawodowego pracowników. Nie zwracano należytej uwagi na planowanie.

Prezydium GRN widzi popełnione przez siebie błędy i postanowiło już, że w tym roku będą one zlikwidowane.

J. Malczyk

kierownik Referatu Organizacyjnego
Prezydium PRN w Wadowicach

ATMOSFERA URZĘDOWA

Do Referatu Skarg i Zażaleń Prezydium PRN w Sochaczewie w ciągu pierwszych dziesięciu dni stycznia br. wpłynęło 146 skarg. Pokazną większość stanowią skargi mieszkańców powiatu na niedostateczne zaopatrywanie ich w drzewo, na nieprzeprowadzenie remontu budynków, na wadliwą działalność kwaterunku itd.

— Z tych 146 skarg 130 już załatwiono. Pozostałe 16 znajduje się w trakcie załatwiania — mówi kierownik Referatu, ob. Smolarek. — Na wszystkich zebraniach gminnych staramy się uświadamiać sołtysów i prezydium GRN, jaki powinni mieć stosunek do składających skargi. Dlatego też mieszkańcy naszego powiatu nie skarżą się na władze gminne i gromadzkie.

Naszą rozmowę przerywa wejście Jana Kuśmierskiego, mieszkańca gminy Rybno, właściciela 6 ha. Kuśmierski jest stałym hodowcą nierogacizny. Niedawno odstawił do spółdzielni gminnej dwa zakontraktowane prosiaki. Obecnie zakontraktował cztery sztuki. Nie posiada jednak odpowiedniego chlewiku. Toteż złożył 1 grudnia ub. r. podanie do Prezydium GRN o przydzielenie mu 1 m sześć. desek.

— Nie przyszedłem się skarżyć na Gminną Radę — tłumaczył. — Chciałem tylko dostać z Referatu pisemko do mojej Rady, aby nie zapomniano tam o mojej prośbie.

Nie pomagają tłumaczenia Smolaraka, że prośba Kuśmierskiego jest słuszna i że na pewno otrzyma on potrzebne mu deski. Gospodarz uśmiecha się chytrze, lecz nie ustępuje. Bez „pisemka“ nie wróci do domu.

Kuśmierski otrzymał owo „pisemko“. Wychodzi zadowolony, raz jeszcze zapowiadając, że na nikogo się nie skarży, a „pisemko“ jest mu potrzebne „dla wszelkiej pewności“.

Co oznacza tego rodzaju postępowanie ob. Kuśmierskiego? Oznacza brak zaufania do władz gminnych, szukanie opieki i pomocy u władz nadrzędnych.

Prośba Kuśmierskiego jest oczywistym dowodem, że uświadomienie władz gminnych oraz gromadzkich nie jest dostateczne. Że sołtysi i członkowie gminnych rad narodowych nie potrafili zaskarbić sobie zaufania obywateli. I dlatego niesłuszne jest przekonanie ob. Smolar-

ka o tak dobrym załatwianiu spraw przez GRN, że obywatele nie mają powodu do skarg.

*

Skargami i zażaleniami w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sochaczewie zajmuje się jego sekretarz — ob. Józef Wiśniewski. Skarg jest tam bardzo mało. W roku ubiegłym wpłynęło do Referatu zaledwie 7 zażaleń, z czego tylko jedno bezpośrednio, a pozostałe za pośrednictwem prasy. W pierwszych dziesięciu dniach stycznia br. tylko jedna skarga wpłynęła do Referatu.

Jaki z tego można wyciągnąć wnioski?

Czy taki, że mieszkańcy Sochaczewa są tak ze wszystkiego zadowoleni, że nie mają się na co skarżyć, że więc w Sochaczewie panują niemal sielankowe stosunki? Czy raczej taki, że mieszkańcy Sochaczewa nie mają dostatecznego zaufania do sochaczewskich władz miejskich?

Raz w tygodniu, w każdą środę, skargi i zażalenia mieszkańców przyjmuje przewodniczący Prezydium MRN ob. Pałuchow oraz zastępca przewodniczącego ob. Myśliński od godz. 8 do 17. Od godz. 17 do 20 — sekretarz Prezydium ob. Wiśniewski. Ponadto kilka razy w miesiącu przyjmują mieszkańcy Sochaczewa członkowie poszczególnych komisji. Interesanci należą jednak do rzadkich gości. Przez cały ubiegły rok podczas dni przyjęć przyjęto zaledwie 15 osób. W pierwsze dwie środy br. — tylko dwie osoby.

Sekretarz Prezydium ob. Wiśniewski zastanawiał się poważnie nad sposobami wzmoczenia frekwencji i zainicjował nową formę przyjmowania interesantów, którą zastosowała dotąd tylko Komisja Oświaty i Kultury.

— Zamiast dyżurować dwa razy w miesiącu w gmachu Miejskiej Rady Narodowej, spróbujcie przyjmować interesantów częściej, lecz poza urzędem — zaproponował. — Może to będzie stanowić udogodnienie dla ludzi, którzy będą się lepiej czuli i śmiało mówili o swoich sprawach w atmosferze nieurzędowej.

Członek Komisji, nauczycielka Helena Stradowska, przyjmuje więc interesantów trzy razy tygodniowo od godz. 13 do 15 w Szkole Nr 1. Drugi członek Komisji, Leszczyński, kierownik tejże szkoły, dyżuruje w tym samym lokalu trzy razy w tygodniu od godz. 17 do 19 i wreszcie trzeci członek Komisji, ob. Pałuchowa, pracownica Izby Skarbowej, przyjmuje interesantów u siebie w domu w każdą sobotę od godz. 15 do 17.

Czy eksperyment ten przyniesie dobre rezultaty, jeszcze nie wiadomo. W każdym razie na pochwałę zasługuje sam fakt szukania nowych dróg zbliżenia ludności do organów władzy ludowej.

Nasuwa się jednakże mimo woli pytanie:

Czy atmosfera w urzędzie musi być koniecznie tak bardzo „urzędowa“?

St. Sońska

Notatki z życia rad narodowych

MRN W ŻARACH OBRADUJE WŚRÓD ROBOTNIKÓW

Na wniosek Klubu Radnych PZPR przy MRN w Żarach MRN postanowiła odbywać sesje publiczne, wykorzystując na ten cel świetlice większych zakładów pracy.

Uchwałę wprowadzoną w czyn. W świetlicy Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żarach zebrali się członkowie MRN oraz robotnicy z zakładów — łącznie około 200 osób.

Sesja poświęcona była głównie sprawom mieszkaniowym. Sprawozdanie z całorocznej działalności Referatu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej złożył z-ca przewodniczącego Prezydium MRN ob. Kuzio. Samokrytycznie opracowane sprawozdanie objęło całokształt zagadnień mieszkaniowych.

Mimo wysiłków usprawnienia tego odcinka pracy przez cały ubiegły okres załatwianie spraw mieszkaniowych pozostawiało wiele do życzenia. Chaos w gospodarce mieszkaniowej w Żarach datuje się jeszcze od okresu działalności byłego Zarządu Miejskiego, który nie kładł na to ważne zagadnienie zbyt wielkiego nacisku.

Wiele osiągnięć i wiele niedociągnięć omówiono w obszernym sprawozdaniu, jednak najdokładniejszy obraz dotychczasowej pracy Referatu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej dała dopiero dyskusja, w której oprócz radnych brali również żywy udział zaproszeni robotnicy. Podawali oni często skandaliczne wprost wypadki lekceważenia spraw przez Referat. Nie załatwiono sprawy budynków zagrożonych, o zaciekających dachach, których mieszkańcy składali od kilku lat zupełnie bezskuteczne wnioski. Ogólnie stwierdzono, że Referat pracował źle.

Obok cennych wypowiedzi robotników nie brakowało również na sesji wystąpień nieodpowiednich, hamujących po prostu krytykę ze strony robotników. Ob. Ryzowa, radna, wystąpiła w o-

bronie rzekomo krzywdzonego Referatu, oświadczając: „Ci sami ludzie, którzy występowali w dyskusji, dewastują często mieszkania, zajmują je samowolnie lub stawiają wymagania nie do przyjęcia przez MRN“. Nie ulega wątpliwości, że takie wypadki się zdarzają, ale nie ulega również wątpliwości, że nie wolno tłumić krytyki i faktem jest, że po takim wystąpieniu radnej zaproszeni robotnicy nie mieli już chęci do dalszej dyskusji.

Z-ca przewodniczącego Prezydium ob. Kuzio i dyrektor Zarządu Budynków Mieszkalnych ob. Kołosionek odpowiadali na zarzuty w sposób właściwy. Natomiast odpowiedź kierownika Referatu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej ob. Kempy urozmaicona była takimi określeniami, jak np. „ludzie rozmaitego autoramentu, którzy starają się dyskredytować pracę referatu“ itp.

Zaznaczyć należy, że ob. Kempa należy do zdecydowanych wrogów krytyki prasowej i „ludzie rozmaitego autoramentu“ w jego mniemaniu, to korespondenci robotniczy.

W celu usprawnienia pracy wydziału kwaterunkowego powołano Społeczną Komisję Lokalową, do której z ramienia MRN wszedł ob. Piekarski jako przewodniczący oraz pięciu członków dokooptowanych spośród robotników różnych zakładów pracy. Powołanie tej Komisji wyeliminuje ostatecznie jednoosobowy system przydzielania mieszkań stosowany do chwili obecnej.

E. Appel

przewodniczący Komisji Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej PRN w Żarach

TRZEBA USPRAWNIĆ WYDAWANIE ZEZWOLEŃ BUDOWLANYCH W POW. ŻYWIECKIM

Do listopada 1950 r. zezwolenia na odbudowę zniszczonych i budowanie nowych domów i budynków gospodarczych były wy-

dawane przez zarządy gminne, później przez prezydium GRN.

Od listopada 1950 r. obywatele starający się o zezwolenie na budowę czy remont lub przebudowę budynków wnoszą prośbę wraz z planami i szkicem sytuacyjnym do Wydziału Budownictwa Prezydium PRN, uiszczając opłaty skarbowe należne w myśl przepisów.

Obywatel składający podanie czeka na komisję budowlaną czasem kilka miesięcy, a nawet i dłużej. A tymczasem przygotowywany materiał budowlany niszczeje, niszczeje budynek, ludzie nadal gnieźdzą się w ciasnym pomieszczeniu. Takie wyczekiwanie niejednokrotnie niecierpliwi obywatela i ten prowadzi budowę wbrew przepisom prawa budowlanego nie czekając na decyzję komisji.

Gmina Stryszawa liczy około 14.000 mieszkańców, a od miasta powiatowego jest odległa o 28 km. Łatwo sobie przeto wyobrazić, jak wielkie są potrzeby budowlane tylko jednej naszej gminy i jakie trudności mają mieszkańcy tej gminy w związku z obowiązkiem załatwiania zezwoleń budowlanych aż w Prezydium PRN. A przecież powiat żywiecki ma 14 gmin, których ludność zgłasza się z takimi samymi potrzebami budowlanymi.

Chłop wsi żywieckiej przed wojną żył w zafolowaniu i nędzy, gdyż burżuazyjne rządy sanacyjne nie pozwoliły mu się rozwinąć ani gospodarczo, ani kulturalnie. Teraz chce mieszkać w lepszym mieszkaniu i w lepszym mieszkaniu wychowywać swoje dzieci, podnosić hodowlę, a do tego potrzebne są odpowiednie budynki gospodarskie.

Dlatego konieczne jest usprawnienie w ramach obowiązujących przepisów dotychczasowego sposobu wydawania zezwoleń budowlanych.

Fr. Pietrusa

przewodniczący Prezydium GRN w Stryszawie

Redakcja prosi Prezydium Woj. RN w Krakowie o wyjaśnienie, w jaki sposób w porozumieniu z Prezydium PRN w Żywcu postanowiło usprawnić wydawanie zezwoleń budowlanych w ramach obowiązujących przepisów prawnych.

PRACA KOMISJI ZDROWIA PRN W PASŁĘKU

W roku 1951 odbyło się 16 posiedzeń Komisji Zdrowia PRN w Pasłęku. Komisja przeprowadziła w terenie 65 kontroli, wykonując tym samym plan w 125%.

Należy stwierdzić, że na terenie pow. pasłęckiego poza Komisją Zdrowia PRN i Komisjami Zdrowia GRN w Młynarach i GRN w Rychlikach inne komisje zdrowia nie przejawiały najmniejszej działalności i nie tylko nie przeprowadzały kontroli i nie odbywały posiedzeń, ale nawet nie miały opracowanych planów pracy. Na początku ub. r. Komisja Zdrowia PRN zorganizowała dwie odprawy robocze dla przewodniczących komisji zdrowia GRN. Skutek był ten, że na jedną z tych odpraw, 19. IV. 1951 r., zgłosiło się tylko 4 przewodniczących zamiast 9. Wobec tego Komisja Zdrowia PRN przystąpiła do indywidualnego uświadamiania przewodniczących. Ta metoda dała lepsze wyniki i uaktywniła komisje w Młyn-

arach, Rychlikach i Zielonce Pasłęckiej.

W trosce o stan zdrowotny mas pracujących powiatu staraniem Komisji Zdrowia PRN zorganizowano w poszczególnych zakładach pracy i w PGR kursy sanitarne I stopnia, na których przeszkolono 1.197 osób, kursy II stopnia, na których przeszkolono 670 osób (tzw. ratowników zdrowia), 26 osób przeszkolono jako tzw. przewodników zdrowia.

W szpitalu powiatowym spowodowano powołanie komisji do ustalania odpłatności za korzystanie ze świadczeń szpitalnych przez pracowników szpitala, sporządzenie rewanentów apteki szpitalnej, zaktualizowanie kartoteki magazynu, dopilnowano dokonania wyceny inwentarza szpitala oraz usprawniono obsługę i zaopatrzenie ciałych.

W przedszkolu Spółdzielni Produkcyjnej w Rychlikach usunięto nieporządki, które świadczyły o anty-sanitarnym stanie przedszkola.

Dzięki interwencji Komisji poprawiły się warunki sanitarne w złobku miejskim. Również dzięki inicjatywie Komisji poprawiły się warunki sanitarne i mieszkaniowe robotników sezonowych i stałych w PGR, ponieważ odnowiono lokale, wybudowano kuchnie i piece, oszklono podwójne okna.

Komisja skontrolowała wszystkie szkoły i dopilnowała przeprowadzenia koniecznych remontów, pobudowanie ustępów itp.

W jesiennej akcji czystości i zapobiegania szerzeniu się chorób epidemicznych Komisja Zdrowia PRN wraz z Komisją Oświaty i Kultury przeprowadziła 23 kontrole w szkołach, przedszkolach, w punktach dożywiania dzieci, w zakładach pracy, w osiedlach gromadzkich. W czasie tej akcji zebrano i dostarczone do Powiatowej Składnicy Skupu Żłomu 6.000 kg złomu.

Komisja brała również czynny udział w rozpatrywaniu i załatwianiu skarg i zażaleń nawiązując bezpośredni kontakt z zażalonymi się.

Największe zasługi położyła przewodnicząca Komisji Zdrowia PRN, ob. Stanisława Kowalska, która z całym oddaniem i zapaleń poświęcała się i nadal poświęca się pracy. Bardzo aktywnie pracuje w Komisji ob. Franciszek Hajdukiewicz.

Komisja Zdrowia PRN utrzymuje łączność ze światem pracy i z organizacjami masowymi: z Powiatową Radą Związków Zawodowych, Ligą Kobiet i Polskim Czerwonym Krzyżem.

W. Hajkowicz

członek Prezydium PRN
w Pasłęku

Z działalności rad w ZSRR

i krajach demokracji ludowej

SPRAWOZDANIA KOMITETÓW WYKONAWCZYCH NA SESJACH RAD

(Tłumaczenie artykułu z „Izwestii“ Nr 9868).

Rady delegatów ludu pracującego, które stanowią podstawę polityczną ZSRR, są najbardziej demokratycznymi w świecie organami władzy państwowej, zapewniającymi całemu narodowi aktywny udział w budownictwie państwa socjalistycznego i w zarządzaniu tym państwem.

Prawdziwy demokratyzm organów władzy państwowej w naszym kraju przejawia się w tym, że rady delegatów ludu pracującego jednoczą cały nasz naród i wyrażają jego wolę. Prawdziwy

demokratyzm naszej władzy państwowej znajduje również swój dobitny wyraz w tym, że wszystkie organa tej władzy poczynając od najniższych, a kończąc na najwyższych wybierane są bezpośrednio przez ludzi pracy na podstawie wyborów powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych. Prawdziwy demokratyzm rad polega wreszcie na tym, że są one nie tylko wybieralne, lecz że podlegają również kontroli mas pracujących. Delegaci do rad obowiązani są do składania wyborcom sprawozdań ze swej pracy oraz z pracy całej rady. Komitety wykonawcze składają z kolei sprawozdania radom, które je wybrały.

Sprawozdania komitetów wykonawczych składane na sesjach rad przyczyniają się do polepszenia działalności organów władzy, do umocnienia

ich więzi z masami, o czym dobitnie świadczą liczne przykłady z praktyki rad terenowych.

W końcu grudnia ubiegłego roku Krasnodarska Rada Obwodowa rozpatrzyła sprawozdanie złożone jej przez Komitet Wykonawczy za okres jedenastu miesięcy pracy. Komitet Wykonawczy Obwodowej Rady wykonał w owym okresie ogromną pracę. Po właściwej ocenie sukcesów, osiągniętych przez Komitet Wykonawczy, delegaci do Rady przystąpili do skrytykowania braków w jego pracy. Sesja zwróciła uwagę, że kierownictwo radzieckich organów budownictwa gospodarczego i kulturalnego w poszczególnych przypadkach jeszcze nie wykonuje zadań, przewidzianych w planie pięcioletnim. Obwodowy Komitet Wykonawczy nie zgłębił dostatecznie pracy komitetów rejonowych oraz komitetów wykonawczych rad wiejskich, nadto słabo popularyzuje doświadczenia przodujących rad. Sesja Obwodowej Rady opracowała konkretne środki w celu podniesienia organizacyjnej roli organów władzy terenowej w walce o przedterminowe wykonanie planu powojennej stalinowskiej pięcioletki.

Niedawno sesja Brasowskiej Rady Rejonowej Obwodu Brińskiego rozpatrywała sprawozdanie z działalności swego Komitetu Wykonawczego. Delegaci poddali ostrej krytyce działalność Komitetu Wykonawczego, ponieważ nie zorganizował niezbędnej kontroli wykonania własnych uchwał, ponieważ zbyt słabo kierował Wydziałem Rolnictwa i organami zaopatrzenia, nadto zbyt mało uwagi poświęcił kolchozom, których działalność nie zawsze jest jeszcze na właściwym poziomie. Komitet Wykonawczy Rady Rejonowej uznał słuszność krytyki i energicznie przystąpił do usuwania stwierdzonych braków. Za przykładem Rejonowego Komitetu Wykonawczego komitety wykonawcze wiejskich rad w rejonie brasowskim składają na sesjach sprawozdania ze swej działalności.

Również w niektórych innych dzielnicach komitety wykonawcze składają na sesjach rad sprawozdania ze swej działalności.

W ostatnich dniach Rada Ministrów RSFSR podjęła uchwałę, na podstawie której poleca się wszystkim komitetom wykonawczym dzielnicowym, obwodowym i miejskich rad miast podległych republice złożyć w terminie od lutego do czerwca sprawozdania ze swej działalności za ubiegły rok pracy; sprawozdania te zostaną rozpatrzone na sesjach rad obwodowych, rejonowych i miejskich.

Sprawozdania powinny odzwierciedlać i uogólniać bogate doświadczenia, nagromadzone przez terenowe rady w okresie, który upłynął od czasu wyborów. Kampania wyborcza wywołała znaczne ożywienie działalności rad terenowych. Znacznie częściej odbywały się sesje, ożywiła się działalność stałych komisji. Walcząc o podniesienie poziomu kierownictwa, organa wykonawcze rad przystąpiły do ścisłego przestrzegania dyscypliny, do pracy bardziej dokładnej, do ulepszenia kontroli wykonania podjętych uchwał. Wszystko to przyczyni-

niło się do podniesienia roli rad terenowych w zakresie wykonania zadań partii i rządu. Rady pomyślnie mobilizowały masy pracujące do wykonania zadań gospodarczo-politycznych, wzmogły swą rolę organizacyjną i kierowniczą w budownictwie gospodarczym i kulturalnym, zaczęły wnikać głębiej w pracę przemysłu, kolchozów, MTS, szkół i zakładów kulturalno-oświatowych.

Jednakże w pracy rad terenowych jest jeszcze wiele braków. Komitety wykonawcze rad szeregu rejonów i obwodów nie przejawiają dostatecznej inicjatywy i energii w kierunku ulepszenia metod swej pracy, w doskonaleniu stylu kierownictwa. W ostatnich czasach na łamach „Izwestii“ poddano krytyce działalność Kirowskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego oraz Altajskiego Krajowego Komitetu Wykonawczego. Wymienione komitety wykonawcze popełniły poważne błędy, które polegały na niewłaściwych metodach kierownictwa. Zastąpiły one kierownictwo, kontrolę wykonania swych uchwał, żywą więź z komitetami wykonawczymi niższego stopnia dużą liczbą rozporządzeń i zarządzeń oraz wysyłaniem do rejonów na dłuższe okresy czasu rozlicznych pełnomocników dla przeprowadzania różnych kampanii.

Sprawozdania składane przez komitety wykonawcze na sesjach rad powinny przyczynić się do usuwania braków, do uogólniania nagromadzonego doświadczenia i do dalszego ożywienia działalności rad. Do osiągnięcia tych celów zmierza uchwała Rady Ministrów RSFR.

Sesje rad terenowych, które będą rozpatrywały sprawozdania komitetów wykonawczych, przyczynią się niewątpliwie do wzrostu aktywności delegatów, do podniesienia ich wymagań w stosunku do organów wykonawczych i zatrudnionych tam pracowników, do osiągnięcia lepszej organizacji i celowości w pracy komitetów wykonawczych.

Powodzenie w przeprowadzeniu sesji rad terenowych, na których mają być wygłaszane referaty przygotowane przez komitety wykonawcze, zależy w dużym stopniu od ich przygotowania. Delegaci do rady powinni być zawnazu powiadamiani o terminie sesji, na której wygłoszony będzie referat sprawozdawczy komitetu wykonawczego; należy bezwarunkowo udostępnić delegatom materiały, które odzwierciedlają pracę komitetu za ubiegły rok. Do zadań kierowników komitetów wykonawczych należy rozwinięcie na sesjach krytyki i samokrytyki.

Ujawniając błędy i braki w rozwiązywaniu zagadnień budownictwa gospodarczego i kulturalnego, w metodach kierownictwa, w ustawieniu pracy organizacyjno-masowej, sesje rad powinny dokładnie wskazać drogi dalszego ulepszenia pracy rad.

Kierownictwo obwodowych i dzielnicowych komitetów wykonawczych obowiązane jest nie tylko dobrze przeprowadzić sesje obwodowych i dzielnicowych rad, lecz również pomóc pracownikom rejonowych komitetów wykonawczych w przeprowadzaniu i przygotowaniu ich sesji; ci

ostatni zaś powinni pomóc pracownikom rad wiejskich.

Komitety wykonawcze powinny zaopatrzyć delegatów w materiały niezbędne do składania sprawozdań wobec wyborców. Propozycje i polecenia zgłaszane przez wyborców w związku ze sprawozdaniami delegatów należy wnikliwie przestudiować, uogólnić i wprowadzić do bieżących planów pracy rad terenowych.

Sesje, na których składane są sprawozdania komitetów wykonawczych, powinny przyczynić się do dalszej ożywionej działalności rad, do pomysłnego rozwiązania przez nie zadań powojennej stalinowskiej pięcioletki.

Rozważając wyniki prac ubiegłego roku, oceniając swe osiągnięcia, ujawniając śmiało braki i przeoczenia w swej pracy, terenowe rady delegatów ludu pracującego zmobilizują wszystkie siły dla osiągnięcia nowych sukcesów we wszystkich dziedzinach budownictwa gospodarczego i kulturalnego.

MIEJSCOWE ORGANA WŁADZY W BULGARSKIEJ REPUBLICIE LUDOWEJ

(Artykuł napisany specjalnie dla „Rady
Narodowej“)

Władza ludowo-demokratyczna w Bułgarii, będąca w istocie swej — formą dyktatury proletariatu, powołana jest do zlikwidowania kapitalizmu i zbudowania socjalistycznego ustroju społecznego w kraju. To określa również ustrój państwowy Bułgarii, który daje masom pracującym możliwość czynnego udziału w rządzeniu państwem.

Według Konstytucji Dymitrowskiej, uchwalonej w 1947 r., cała władza państwowa „pochodzi od narodu i należy do narodu“ i „urzeczywistnia się przez organa obrane w wolnych wyborach i referendum“.

Miejscowymi organami władzy państwowej są rady narodowe: wojewódzkie, powiatowe, wiejskie, dzielnicowe i miejskie. Odgrywają one ważną rolę w gospodarczym i kulturalnym budownictwie w kraju.

W okresie bezpośrednio po wyzwoleniu Bułgarii z niewoli tureckiej wprowadzone były miejscowe „samorządy“, które były w ręku burżuazji narzędziem ucisku mas pracujących. Polityczna maszyna państwowa przeprowadzała wybory radnych do gmin w warunkach terroru, który miał na celu wykorzystanie woli wyborców na korzyść kandydatów partii burżuazyjnych. Jeżeli masom pracującym, pomimo terroru i ucisku, udało się wybrać swego prawdziwego przedstawiciela, to centralna władza państwowa przeszkadzała w urzeczywistnieniu przedsięwzięć, które kolidowały z interesami miejscowej burżuazji i rozwiązywała gminne rady. Po sfaszyzowaniu aparatu państwowego samorządów zostały całkowicie zlikwidowane i zastąpiono je mianowanymi wojewodami, starostami i wójtami. Na

te stanowiska mianowano zaufanych władzy faszystowskiej ludzi, zdecydowanych wrogów ludu.

Bezpośrednio po ustanowieniu władzy ludowo-demokratycznej w Bułgarii, w dniu 9 września 1944 r., stary, burżuazyjny aparat państwowy został zniesiony. Utworzono również i miejscowe organa władzy państwowej. Czynne i bierne prawo wyborcze mają wszyscy obywatele bułgarscy, którzy ukończyli 18 lat życia, bez różnicy płci, narodowości, wyznania, wykształcenia, zawodu, stanowiska społecznego i stanu majątkowego. Prawa głosowania nie mają tylko ci obywatele, w stosunku do których toczy się śledztwo lub pozbawieni są praw politycznych na podstawie wyroku sądowego.

Obowiązująca obecnie ustawa wyborcza daje prawo pracującym wystawiania swego kandydata i kontrolowania wyborów w czasie kampanii wyborczej. Ten system wyborów ma na celu, aby do organów władzy państwowej wybierani byli tylko tacy kandydaci, którzy cieszą się zaufaniem wyborców.

Miejscowe organa władzy państwowej w Bułgarii nie stoją nad narodem, nie są mu one wrogie i obce, jakimi są miejscowe organa państwowe w krajach burżuazyjnych. Przez swoje polityczne, zawodowe i masowe organizacje masy pracujące mogą w każdej chwili kontrolować działalność rad narodowych i przed upływem kadencji usuwać tych wybranych, którzy nie liczą się z wolą wyborców.

Przy wykonywaniu swych czynności rady narodowe opierają się na inicjatywie i szerokim udziale mas pracujących. Odpowiednio do poszczególnych wydziałów rad narodowych utworzone są stałe komisje: zdrowia, oświaty, handlu, gospodarki komunalnej, finansów itd. W pracach tych komisji biorą udział specjaliści i współpracownicy, wytypowani przez poszczególne polityczne, zawodowe i masowe organizacje mas pracujących. Przez te komisje rady narodowe utrzymują m. in. stały i ścisły kontakt z wyborcami, przez co są one w stanie najlepiej wykonać swoje przedsięwzięcia. Dzisiaj w Bułgarii*) jest 2.289 rad narodowych, w których pracuje około 36.000 radnych ludowych. Przy radach narodowych pracuje 13.811 stałych komisji.

Miejscowe rady narodowe w Bułgarii rozwijają wielką działalność w przebudowie miast i wsi na socjalistycznych podstawach. W miastach dają one obywatelom szereg ułatwień przez rozszerzanie sieci handlowej, gospodarki komunalnej, urządzeń zdrowotnych, oświaty, przez budowę budynków mieszkalnych, ośrodków wypoczynku i kultury itd. Na wsi rady narodowe odgrywają szczególnie ważną rolę w budowie gospodarki socjalistycznej, celem której jest wyrwanie wsi z zacofania i nędzy.

*) Bułgaria ma 7 mln. 100 tys. mieszkańców oraz liczy 111 tys. km² powierzchni.

Rady narodowe systematycznie składają sprawozdania wobec wyborców ze swej działalności. Na zebraniach sprawozdawczych obecni mają prawo zadawać pytania, krytykować działalność rady narodowej, udzielać wskazówek w sprawach przyszłej jej pracy.

W czasie wyborów do rad narodowych w roku 1949 głosowało 96,73% uprawnionych, z któ-

rych 92,01% oddało swe głosy na kandydatów „Frontu Ojczyźnianego“.

Przez bezpośredni udział mas pracujących w pracach rad narodowych zabezpieczone jest prawidłowe i terminowe wykonanie zadań zbudowania socjalizmu w Bułgarii.

Petar Nestorow

Wiadomości urzędowe

Warszawa, dnia 26. I. 1952 r.

**KANCELARIA
RADY PAŃSTWA**

Nr Org. I/5/63/52

**Prezydya wojewódzkich i powiatowych
(miejskich) rad narodowych**

OKÓLNIK Nr 2

Instrukcja dla wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych w sprawie działalności komisji finansów, budżetu i planu rad narodowych.

Kancelaria Rady Państwa, podając do wiadomości wzór instrukcji dla wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych w sprawie działalności komisji finansów, budżetu i planu, zaleca umieszczenie na porządku obrad sesji rady narodowej sprawy uchwalenia instrukcji dla komisji finansów, budżetu i planu.

Wskazane jest, aby sprawę uchwalenia instrukcji poprzedzić na sesji rady narodowej sprawozdaniem z działalności komisji finansów, budżetu i planu.

Wniosek w sprawie uchwalenia instrukcji powinien być wszechstronnie omówiony na posiedzeniu komisji finansów, budżetu i planu, zwołanym przed sesją rady, a następnie zreferowany na sesji rady przez przewodniczącego lub zastępcę przewodniczącego komisji.

Kancelaria Rady Państwa wyjaśnia, że załączony wzór instrukcji ma charakter ramowy, w związku z czym rady narodowe mogą w nim dokonywać ewentualnych zmian lub uzupełnień wynikających z miejscowych potrzeb.

Z-CA SZEFA
KANCELARII RADY PAŃSTWA
Z. Sznek

INSTRUKCJA

dla wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych w sprawie działalności komisji finansów, budżetu i planu rad narodowych.

I. Postanowienie wstępne

1. Komisja finansów, budżetu i planu, zwana w dalszym ciągu niniejszej instrukcji Komisją, jest organem pomocniczym rady narodowej w

zakresie gospodarki finansowej, układania i wykonywania terenowego budżetu i terenowego planu gospodarczego.

Komisja w swej pracy utrzymuje i pogłębia więź między radą narodową i jej organami a masami pracującymi oraz wykorzystuje ich inicjatywę dla wykonania zadań stojących przed radą narodową w zakresie całokształtu gospodarki terenowej.

II. Skład Komisji

2. W skład Komisji wchodzi osoby zarówno z grona rady, jak i spoza rady przez nią wybrane, w ilości zależnej od miejscowych potrzeb z tym, że Komisja wojewódzkiej rady narodowej może liczyć najwyżej 15 członków, powiatowej rady narodowej — najwyżej 12 członków.
3. W skład Komisji wchodzi robotnicy, chłopstwo i średniorolnicy, członkowie spółdzielni produkcyjnych oraz przedstawiciele inteligencji pracującej, cieszący się zaufaniem mas pracujących.
4. Przewodniczącego Komisji wybiera rada narodowa spośród członków rady, zaś zastępcę przewodniczącego Komisji oraz sekretarza wybiera Komisja ze swego grona.
5. Członkowie Komisji obowiązani są brać udział w pracach Komisji. Nie przejawiający dostatecznej aktywności członkowie Komisji powinni być odwołani przez radę narodową i zastąpieni przez innych członków.

III. Zadania Komisji

6. Komisja opiniuje dla rady narodowej, a w razie potrzeby i dla jej prezydium wnioski i projekty dotyczące aktywizacji i rozwoju gospodarczego obszaru, podległego radzie narodowej, w szczególności zaś Komisja opiniuje projekt terenowego planu gospodarczego ze specjalnym uwzględnieniem planu inwestycyjnego.
7. Komisja opiniuje projekt terenowego budżetu jednostkowego i zbiorczego przed wniesieniem go pod obrady rady narodowej. Prace te powinny być prowadzone przy współudziale innych komisji rady.

Stanowisko swoje co do projektu budżetu terenowego Komisja przedstawia radzie narodowej w formie referatu, zawierającego szcze-

- gółową analizę i krytyczną ocenę projektu budżetu ze szczególnym zwróceniem uwagi na następujące postulaty:
- a) pełne wykonanie terenowego planu gospodarczego z uwzględnieniem realizacji planu inwestycyjnego;
  - b) uwzględnienie wszystkich możliwości w zakresie maksymalnego wykorzystania dochodów terenowych i mobilizacji miejscowych rezerw;
  - c) zgodność prelimitowanych kredytów na poszczególne zadania budżetowe z określonymi limitami;
  - d) zachowanie właściwej hierarchii w zaspokajaniu potrzeb lokalnych;
  - e) sprawiedliwy i gospodarczo uzasadniony rozdział limitów między budżety terenowe jednostek niższego stopnia.
8. Komisja opiniuje przedstawiane radzie narodowej wnioski w sprawie uchwalenia budżetu dodatkowego i ocenia, czy zachowane zostały przepisy dotyczące zasad i trybu postępowania przy układaniu budżetów dodatkowych.
9. Komisja sprawuje bieżący nadzór ogólny nad racjonalnym i terminowym wykonaniem budżetu terenowego, a w szczególności kontroluje:
- a) pełne i terminowe wykorzystywanie terenowych źródeł dochodowych;
  - b) prawidłowe i zgodne z budżetem pobieranie i używanie środków budżetowych (przestrzeganie dyscypliny budżetowej);
  - c) dokonywanie wydatków w sposób najbardziej gospodarny przy dążeniu do stałego obniżania kosztów własnych;
  - d) przestrzeganie dyscypliny płac (etatów, stawek i funduszu płac);
  - e) prawidłowe i terminowe zabezpieczenie dopływu środków finansowych dla wykonania zadań budżetowych (właściwe i terminowe otwieranie kredytów);
  - f) konieczność i potrzebę przeniesień kredytów budżetowych — (virement);
  - g) terminową realizację planu inwestycyjnego.
10. Komisja kontroluje należyte gromadzenie i wykorzystywanie pozabudżetowych środków specjalnych.
11. Komisja kontroluje gospodarkę finansową przedsiębiorstw pod względem przestrzegania dyscypliny finansowej, prawidłowego i terminowego wykonania zobowiązań wobec budżetu, wykonania planów finansowych, przestrzegania dyscypliny płac, możliwości uruchomienia ukrytych rezerw poprzez obniżenie kosztów własnych, racjonalnego używania środków obrotowych, zwiększenia wydajności pracy i jej racjonalizowania, usprawnienia organizacyjnego, oszczędnego używania materiałów itp.
12. Komisja kontroluje prawidłowość wymiaru i poboru podatków i opłat terenowych oraz innych danin pieniężnych i świadczeń w naturze.
13. Komisja wykorzystuje wyniki kontroli i rewizji inspektoratów kontrolno-rewizyjnych przy prezydiach wojewódzkich i powiatowych rad narodowych oraz w razie uzasadnionej potrzeby włącza się do kontroli przeprowadzanej przez inspektoraty.
14. Dla zapewnienia realizacji postanowień uchwały Rady Państwa i Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 1950 r. w sprawie rozpatrywania i załatwiania odwołań, listów i zażaleń ludności oraz krytyki prasowej Komisja ustala w miarę potrzeby stałe dni przyjęć obywateli przez członków Komisji w godzinach popołudniowych i wieczornych w sprawach odwołań i zażaleń oraz wykonuje kontrolę przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń, składanych do miejscowych władz i urzędów przez obywateli w sprawach finansowych oraz w sprawach związanych z wykonywaniem budżetu lub planu terenowego.
15. Komisja przyjmuje i rozpatruje wnioski, propozycje, uwagi zgłaszane przez miejscową ludność; wnioski, propozycje i uwagi Komisja przesyła do prezydium i czuwa nad ich załatwieniem.
16. Członkowie Komisji powinni brać udział w naradach dotyczących zagadnień planów gospodarczych i finansowych.
17. Komisja czuwa nad prawidłowym wykonaniem uchwał i wytycznych rady narodowej oraz zarządzeń i poleceń władz zwierzchnich w zakresie planu gospodarczego i finansowego.
18. Komisja sprawuje kontrolę nad działalnością jednostek budżetowych i planujących, w szczególności zaś nad działalnością wydziału finansowego i wydziału podatków wiejskich oraz nad komisją planowania gospodarczego przy prezydium rady, a ponadto na zlecenie rady narodowej nad innymi urzędami, przedsiębiorstwami, zakładami i instytucjami w zakresie finansów, budżetowania i planowania gospodarczego w zasięgu działalności danej rady. Komisja składa radzie narodowej lub jej prezydium wnioski, zmierzające do usprawnienia pracy kontrolowanych organów oraz usunięcia stwierdzonych braków i uchybień.
19. Komisja: a) inicjuje oraz przygotowuje projekty ważniejszych uchwał i przedstawia je radzie narodowej na sesji, b) rozpatruje sprawy wniesione przez członków Komisji, przekazane jej przez radę lub prezydium oraz przedstawia wyniki swych prac wraz z wnioskami na sesji rady lub posiedzeniu prezydium rady.

IV. Tryb pracy Komisji

20. Komisja działa na podstawie planów pracy ustalonych przez siebie i zatwierdzonych przez radę narodową. Plany pracy powinny obejmować okres roczny i okresy kwartalne, a w razie potrzeby — miesięczne.

21. W planie pracy powinno być m. in. wskazane, jaką czynność należy wykonać oraz kto i kiedy ją wykona. Każdy członek Komisji otrzymuje odpis planu pracy.
22. Plan pracy Komisji powinien wiązać się z planem pracy rady narodowej i prezydium. Plan ten powinien:
- Przewidywać kontrole** wykonania planu gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem planu inwestycyjnego, wykonania budżetu terenowego i planów finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym, kontrolę jednostek budżetowych i planujących oraz organów finansowych. Przy układaniu planu należy przestrzegać zasady, aby kontrola sprawowana przez Komisję była skoordynowana z innymi rodzajami kontroli (państwową, resortową, kontrolą sprawowaną przez inne komisje).
  - Obejmować opracowanie dla rady narodowej i jej prezydium zagadnień, projektów, wniosków i sprawozdań zmierzających do wykonania i przekroczenia miejscowych planów gospodarczych i terminowego wykonania budżetu terenowego w oparciu o zasadę najdalej idących oszczędności.** Plan powinien wskazywać, w jaki sposób Komisja zamierza zapewnić szeroki udział ludności pracującej i jej organizacji w wykonywaniu poszczególnych zadań rady, jak zamierza wykorzystać jej inicjatywę i przyciągać ją do współpracy przy wykonywaniu planu pracy Komisji.
23. Wykonanie poszczególnych punktów planu pracy Komisja może zlecić zespołom Komisji lub poszczególnym jej członkom.
24. Komisja współdziała z innymi komisjami w zakresie spraw wiążących się z zagadnieniami prawidłowego sporządzenia planów gospodarczych i projektu budżetu terenowego lub ich wykonywania. Komisja może zasięgać opinii innych komisji oraz przedstawicieli zainteresowanych organizacji w sprawach będących przedmiotem jej prac.
25. Komisja wykonuje swe czynności w terenie, badając poszczególne wymagające tego sprawy, a ponadto pracuje na posiedzeniach. W posiedzeniach Komisji, na jej zaproszenie, powinni brać udział przedstawiciele odpowiednich wydziałów (oddziałów, referatów) prezydium oraz mogą brać udział zaproszeni przedstawiciele organizacji masowych, a także inne osoby zaproszone przez Komisję.
26. Komisja nie ma prawa wydawania zarządzeń. W razie potrzeby Komisja zwraca się do rady narodowej lub jej prezydium z wnioskiem o wydanie lub spowodowanie wydania właściwych zarządzeń.
27. Komisja przygotowuje na sesje rady narodowej koreferaty oraz wnioski, w których ustosunkowuje się do wniosków przedstawionych radzie przez prezydium w sprawach gospodarczych, budżetowych i finansowych.
28. W posiedzeniach prezydium rady narodowej przy omawianiu spraw z zakresu planowania, budżetowania i w sprawach finansowych może brać udział przewodniczący Komisji lub jego zastępca, albo też delegowany członek Komisji.
29. Przewodniczący Komisji lub wyznaczony przez Komisję jej członek składa radzie narodowej w terminach przez nią określonych okresowe sprawozdania z działalności Komisji.
30. Przewodniczący Komisji lub jego zastępca zwołuje posiedzenia Komisji i ustala projekt porządku dziennego. Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak, jak raz na miesiąc. Terminy posiedzeń powinny być przewidziane w planie pracy Komisji. Przewodniczący zawiadamia członków o posiedzeniu Komisji przynajmniej na trzy dni przed dniem posiedzenia.
31. Jeżeli członek Komisji nie może wziąć udziału w posiedzeniu lub w innych czynnościach Komisji, obowiązany jest zawiadomić o tym uprzednio przewodniczącego Komisji, usprawiedliwiając swoją nieobecność lub niemożność wykonania zleconych mu prac.
32. Obsługę biurową Komisji (protokoły posiedzeń, korespondencja itp.) wykonuje pracownik wyznaczony przez prezydium rady narodowej.
33. Do obrad Komisji stosuje się odpowiednio regulamin obrad rady narodowej. Kancelaria Rady Państwa zaleca wojewódzkim i powiatowym (miejskim) radom narodowym, aby w oparciu o wytyczne niniejszej instrukcji nakreśliły konkretne zadania wynikające z charakteru i potrzeb własnego terenu przed gminnymi radami narodowymi w zakresie pracy komisji finansowo-budżetowej GRN.

Przegląd ustawodawstwa

W okresie sprawozdawczym ukazały się numery Dziennika Ustaw R. P. od 67 (z 1951 r.) do 2 (z 1952 r.).

Dziennik Ustaw Nr 67 z dnia 31 grudnia 1951 r. zawiera:

Ustawę z dnia 15 grudnia 1951 r. o włączeniu organizacji lecznictwa pracowniczego do państwowej administracji służby zdrowia (poz. 466).

Dziennik Ustaw Nr 1 z dnia 4 stycznia 1952 r. zawiera:

Ustawę Konstytucyjną z dnia 15 grudnia 1951 r. o zmianie terminu opracowania projektu Konstytucji i przedłużeniu kadencji Sejmu Ustawodawczego (poz. 1).

Ustawę z dnia 29 grudnia 1951 r. o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych i prawa o ustroju sądów powszechnych (poz. 5).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1951 r. w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej dekretu z dnia 12 września 1947 r. o pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie (poz. 7).

Rozporządzenie Ministrów Transportu Drogowego i Lotniczego oraz Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 1951 r., zmieniające rozporządzenie o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (poz. 8).

W Monitorze Polskim w tymże okresie czasu zostały ogłoszone następujące uchwały, zarządzenia, instrukcje i okólniki władz naczelnych o ogólniejszym znaczeniu:

Uchwała Rady Ministrów Nr 864 z dnia 12 grudnia 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydium rad narodowych (M. P. Nr A-1, poz. 9).

Uchwała Prezydium Rządu Nr 916 z dnia 21 grudnia 1951 r. w sprawie tymczasowego uregulowania stosunków między inwestorami a przedsiębiorstwami wykonującymi roboty budowlano-montażowe oraz między generalnymi wykonawcami a podwykonawcami po dniu 1 stycznia 1952 r. (M. P. Nr A-1, poz. 14).

Uchwała Prezydium Rządu Nr 917 z dnia 21 grudnia 1951 r. w sprawie robót i dostaw inwestycyjnych, objętych planem inwestycyjnym na rok 1951, nie wykonanych rzeczowo do dnia 31 grudnia 1951 r. (M. P. Nr A-1, poz. 15).

Zarządzenie Nr 157 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 września 1951 r. w sprawie tymczasowej tabeli stanowisk oraz dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników wydziałów prawnych w prezydiach rad narodowych (M. P. Nr A-1, poz. 18).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 12 grudnia 1951 r., zmieniające i uzupełniające niektóre przepisy instrukcji o inwestycjach pozalimitowych (M. P. Nr A-1, poz. 19).

Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 listopada 1951 r. w sprawie upoważnienia prezydium rad narodowych i przedsiębiorstw komunalnych do udzielania zamówień osobom nie wymienionym w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (M. P. Nr A-1, poz. 21).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 1951 r. w sprawie pozabudżetowych środków specjalnych na finansowanie inwestycji (M. P. Nr A-1, poz. 22).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 1951 r. w sprawie zgłaszania obowiązków podatkowego w zakresie działalności imprez gospodarczej przez organizacje polityczne, społeczne i zawodowe (M. P. Nr A-1, poz. 24).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1951 r. w sprawie zaniechania ustalania zobowiązań podatkowych z tytułu imprez widowiskowo-rozrywkowych, urządzanych na rzecz Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy (M. P. Nr A-1, poz. 25).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1951 r. w sprawie częściowego zwolnienia od podatku obrotowego oraz zaniechania ustalania zobowiązań podatkowych w zakresie podatku dochodowego z tytułu świadczeń organizacji sportowych (M. P. Nr A-1, poz. 26).

Uchwała Rady Ministrów Nr 899 z dnia 21 grudnia 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydium rad narodowych (M. P. Nr A-2, poz. 33).

Uchwała Rady Ministrów Nr 899a z dnia 21 grudnia 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydium rad narodowych (M. P. Nr A-2, poz. 34).

Uchwała Rady Ministrów Nr 920a z dnia 21 grudnia 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 3 w sprawie tworzenia wydziałów i referatów prezydium rad narodowych (M. P. Nr A-2, poz. 35).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 1951 r. w sprawie zmiany stawek amortyzacyjnych od pojazdów samochodowych (M. P. Nr A-2, poz. 36).

Uchwała Prezydium Rządu Nr 12 z dnia 10 stycznia 1952 r. w sprawie kontynuowania akcji robót rozbiórkowych w 1952 r. (M. P. Nr A-4, poz. 51).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 1951 r. w sprawie jednostek nadzoru inwestycyjnego i komórek wykonawstwa inwestycji systemem gospodarczym (M. P. Nr A-4, poz. 52).

PRZEJĘCIE LECZNICTWA PRACOWNICZEGO PRZEZ ORGANA RAD NARODOWYCH

W celu stworzenia szerszej bazy lecznictwa dla mas pracujących oraz usprawnienia i zespolenia jego organizacji w terenowych organami jednolitej władzy państwowej ustawa z dnia 15 grudnia 1951 r. o włączeniu organizacji lecznictwa pracowniczego do państwowej administracji służby zdrowia (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 466) ustaliła, że sprawy lecznictwa pracowniczego, należące dotychczas do Zakładu Lecznictwa Pracowniczego, przekazuje się do zakresu działania Ministra Zdrowia.

Sprawami lecznictwa pracowniczego w terenie zarządzają i kierują prezydium rad narodowych. Minister Zdrowia i prezydium rad narodowych wykonują swoje zadania w dziedzinie lecznictwa pracowniczego przez zakłady społeczne służby zdrowia.

Zakład Lecznictwa Pracowniczego został zniesiony, a jego zakłady i urzędnicy lecznicze przeszły na własność państwa.

Rada Ministrów wyda przepisy, niezbędne dla wprowadzenia w życie nowej organizacji lecznictwa pracowniczego, regulujące w szczególności sprawy: rozgraniczenia właściwości władz w zakresie spraw lecznictwa pracowniczego i przejścia na własność państwa majątku Zakładu Lecznictwa Pracowniczego.

PRZEKAZYWANIE RADOM NARODOWYM DROBNYCH ZAKŁADÓW PRZEMYSŁU GRAFICZNEGO

W celu zapewnienia sprawnego zaspokojenia lokalnych potrzeb ludności i władz terenowych w zakresie drukarstwa oraz dostosowania struktury organizacyjnej drobnego państwowego przemysłu graficznego do ogólnych zasad organizacyjnych państwowego przemysłu terenowego — Prezydium Rządu uchwałą Nr 832 z dnia 8 grudnia 1951 r. (Monitor Polski Nr A-100, poz. 1469) postanowiło przekazać właściwym wojewódzkim radom narodowym pod bezpośredni nadzór wojewódzkich zarządów przemysłu terenowego przedsiębiorstwa i zakłady przemysłu graficznego, które obsługują potrzeby lokalne.

Przekazanie następuje w trybie ustalonym uchwałą Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1950 r., Instrukcja Nr 13 — w sprawie zasad i trybu przekazywania radom narodowym niektórych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji spośród podległych dotąd Ministrom i innym urzędów centralnym (Monitor Polski Nr A-130, poz. 1623) — wraz z całym majątkiem według stanu na dzień 31 grudnia 1951 r. Strona przejmująca wchodzi w prawa i obowiązki wynikające z umów pracowniczych.

Przekazanie obejmuje również zapasy surowców oraz kredyty inwestycyjne i obrotowe przewidziane w planie.

Prezydium wojewódzkich rad narodowych zarządzają za zgodą Ministra Przemysłu Drobniego i Rzemiosła, ażeby do dnia 30 czerwca 1952 r. wszystkie przejęte przez wojewódzkie rady narodowe zakłady graficzne: 1) o ile pracują na potrzeby jednego powiatu lub miasta — zostały włączone do właściwych powiatowych (miejskich) przedsiębiorstw przemysłu terenowego; 2) o ile pracują na potrzeby więcej niż jednego powiatu (miasta) — zostały włączone do istniejących wojewódzkich przedsiębiorstw przemysłu terenowego.

ZMIANY W ORGANIZACJI PREZYDIÓW RAD NARODOWYCH

Uchwały Rady Ministrów Nr 864, 899 i 899a z dnia 12 i 21 grudnia 1951 r. zmieniające Instrukcję Nr 8 wprowadziły szereg zmian w organizacji prezydium rad narodowych.

Przed wszystkim uległa zmianie organizacja wydziałów społeczno-administracyjnych prezydium wojewódzkich rad narodowych.

Według nowych przepisów wydziały te będą dzieliły się na oddziały:

- 1) spraw społecznych, do którego należą sprawy: społeczno-polityczne, narodowośćowe, zgromadzeń

i zebrań, stowarzyszeń, graniczne, repatriacji oraz inne sprawy nie należące do zakresu innych;

- 2) administracyjny — obejmuje sprawy: postępowania wyłączeniowego, obywatelstwa, akt i urzędów stanu cywilnego, zmiany i ustalenia imion i nazwisk;
- 3) karno-administracyjny — z zakresem spraw: postępowania karno-administracyjnego, nadzoru i sprawozdawczości.

Ponadto w województwach krakowskim i katowickim będą utworzone oddziały wyłączeniowe dla spraw postępowania wyłączeniowego.

Nowa struktura organizacyjna wydziałów społeczno-administracyjnych nie przewiduje istnienia nadal w ich ramach oddziałów ewidencji i ruchu ludności oraz przekazywania mienia nierolniczego.

W związku z przekazaniem spraw zaopatrzeń inwalidzkich z kompetencji Ministra Finansów do właściwości Ministra Pracy i Opieki Społecznej w wydziałach finansowych Woj. RN ulegają zniesieniu oddziały rent inwalidzkich, natomiast w wydziałach pracy i pomocy społecznej zostają utworzone oddziały spraw inwalidzkich. Do zakresu działania tych oddziałów należą sprawy: orzecznictwa w zakresie zaopatrzenia inwalidzkiego, leczenia, protezowania, pomocy przejściowej i stałej dla inwalidów wo-

jennych i wojskowych i osób pozostałych po inwalidach, po poległych i zmarłych w związku ze służbą wojskową; sprawy rent inwalidów i osób pozostałych po inwalidach, likwidacja rent.

- W celu podniesienia wiedzy rolniczej wśród najszerzych mas rolników w wydziałach rolnictwa i leśnictwa prezydiów Woj. RN zostają utworzone oddziały upowszechnienia wiedzy rolniczej dla prowadzenia akcji masowej oświaty w zakresie podstaw rolnictwa. W wydziałach rolnictwa i leśnictwa prezydiów PRN będą powołani inspektorzy upowszechnienia wiedzy rolniczej.

W związku z nową organizacją działalności władz w zakresie spraw melioracji w wydziałach rolnictwa i leśnictwa zostały zniesione oddziały wodno-melioracyjne.

Ponadto należy nadmienić, że według Uchwały Rady Ministrów Nr 920 z 21.XII.1951 r. (M. P. Nr A-2 poz. 35 z 1952 r.) prezydium Woj. RN za zgodą Prezydium Rady Ministrów mogą utworzyć w prezydiach PRN zamiast referatów społeczno-administracyjnych — oddziały społeczno-administracyjne składające się z referatów: społeczno-administracyjnego i karno-administracyjnego, a w niektórych powiatach granicznych — również z referatu spraw granicznych.

Głosy prasy

RADY NARODOWE REALIZUJĄ UCHWAŁĘ RZĄDU O UPOWSZECHNIENIU WIEDZY ROLNICZEJ

W związku z grudniową uchwałą Rady Ministrów w sprawie upowszechnienia wiedzy rolniczej wojewódzkie i powiatowe rady narodowe wielu województw kończą już organizowanie grup lektorów. Rozpoczną oni w najbliższych dniach wykłady i pogadanki.

Prezydium Woj. RN w Lublinie zwołało ostatnio specjalną konferencję przedstawicieli instytucji naukowych i organizacji społecznych, poświęconą sprawie upowszechnienia wiedzy rolniczej. Na konferencji udział w grupach lektorskich zgłosiło m. in. wielu naukowców z wydziału rolnego i weterynaryjnego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz z rolniczych instytutów Naukowych w Puławach.

W woj. szczecińskim grupy lektorskie zorganizowano już we wszystkich powiatach. Zarządy spółdzielni produkcyjnych woj. szczecińskiego, wspólnie z wydziałami politycznymi POM przeprowadziły zebrań, poświęcone przygotowaniom kursów rolniczych w 150 spółdzielniach produkcyjnych.

Z innych województw donoszą również o przygotowaniach do masowego upowszechniania wiedzy rolniczej. Tego ważnego zadania nie doceniają jednak w pełni rady narodowe woj. warszawskiego, które nie rozwijają należycie prac nad przygotowaniem kursów.

(„Trybuna Ludu“ Nr 15)

WZOROWA PRACA KOMISJI ROLNEJ GRN W BĘDKOWIE, POW. BRZEZIŃSKI

Do najlepiej pracujących komisji GRN w Będkowie należy Komisja Rolna. Zebrania swe odbywa ona regularnie co miesiąc, a w razie potrzeby i częściej. Członkowie

komisji utrzymują ścisły kontakt z terenem, interesując się całokształtem życia gospodarczego w gminie. W ubiegłym roku sprawdzono stan resztek i zlewni mleka, kontrolowano klasyfikację gruntów, doglądano pracy SOM.

Członkami komisji są: Franciszek Kcprek, przewodniczący oraz ob. ob. Stanisław Balcarek, Franciszek Szymański, Stanisław Chrustowski i Stanisław Rychter.

Członkowie komisji zwracają baczna uwagę na podniesienie poziomu hodowli. Dzięki temu w dwóch gromadach gminy Będków — w Teodorach i Brzustowie, pomyślnie rozwija się hodowla drobiu. Powstały tu dwa zespoły hodowców kur karmazynów.

Coraz lepiej przedstawia się też na terenie gminy opieka weterynaryjna. Niektóre gromady posiadają już apteczki weterynaryjne oraz przeskolonych przodowników weterynaryjnych. Stosowane są szczepienia przeciw czerwonce i udzielane porady z zakresu higieny hodowli.

Opiece i pomocy komisji rolnej zawdzięczać należy również stałe podnoszenie się poziomu sadownictwa na terenie gromady Będków. Założone zostały nowe sady w kolonii Będków. Drzewka owocowe sprowadzane są z fermy w Czarnocinie. Członkowie komisji zaznajamiają chłopów ze sposobami należytej pielęgnacji sadów, zwłaszcza stosowania przycinania i opryskiwania drzew owocowych.

Komisja Rolna Gminnej Rady Narodowej w Będkowie prace swe prowadzi w cparciu o plan roczny i plany miesięczne. Na I kwartał br. plan pracy został już opracowany i obejmuje następujące zadania: rozwój hodowli, pielęgnacja i ochrona drzew owocowych, przygotowania do wiosennej akcji siewnej, kontraktacja roślin przemysłowych, rozpowszechnienie nawozów sztucznych i nasion, przygotowanie odwodnienia gruntów, pielęgnacja łąk i pastwisk.

(„Głos Robotniczy“ Nr 7)

Adres Redakcji: Warszawa, Al. Stalina 3 Kancelaria Rady Państwa. Tel. 89000-005. Red. — 131. Sekr. — 263.

Redaguje Komitet. Przyjmowanie interesantów codziennie od 12 — 14.

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 7 zł 20 gr.

Redakcja rękopisów nie zwraca.

Prenumeratę przyjmuje P P K „Ruch” — Oddz Woj. w Warszawie, Srebrna 16. tel. 80420 na konto PKO nr. I — 6830.

Administracja: W-wa, ul. Wiejska 12 tel 7-52-50

Wydawca. RSW „Prasa”. Warszawa. Drukarnia RSW „Prasa”, Warszawa, Marszałkowska 3-5,

3-B-10875

CENA 1 zł 20 gr